

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	17:02	17:18	17:12	17:10	17:01	17:11	17:20	17:11	17:02
יציאת שבת	18:15	18:16	18:15	18:15	18:15	18:16	18:16	18:13	18:15
ר"ת	18:55	18:52	18:54	18:52	18:54	18:53	18:55	18:48	18:55

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת ויקהל פקודי יז - נב אדר | דף היומי - עבודה זרה מח - נד | משנה ברורה - סימן ש"ב עד אמצע סעיף ט' "אבל בגד" | מוסר - קונטרס תפארת אדם מפרק ו' "וראה נאי" עד תחילת פרק י' | קנין חכמה - פרק ד משנה א "איהו עשירי עד משנה ד יצי יחזן בן ברוקאי"

יום רביעי י"ג אדר תשע"ח | פניני פרשת כי תשא | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העולמים

Dirshu
דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

עד היום אין לי מושג מנין שאבתי את ההעזה לשאול שאלה אישית כל כך. אין לי מושג מדוע ענה לי רבינו תשובה, אולי משום שהיה שרוי בעידנא דחדוותא...: "איך הרבה זוכר הכל?"

הגאון רבי בן ציון קוק שליט"א על התשובה המדהימה של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

בסוף השיחה שאלתי שאלה. עד היום אין לי מושג מנין שאבתי את ההעזה לשאול שאלה אישית כל כך. אין לי מושג מדוע ענה לי רבינו תשובה, אולי משום שהיה שרוי בעידנא דחדוותא... הייתה זו שאלה שמטרידה כל בן תורה: "שכחת הלימוד" הוא דבר מתסכל שאין כדוגמתו, הוא כואב לכל תלמיד חכם, לכל בן ישיבה. לומדים! מעיינים! משקיעים את כל הכוחות בהבנה! מתייגעים! עמלים! ו...שוכחים!

לעיתים, שנה לאחר שעמלו על סוגיה מסויימת, פותחים אותה שוב ומגלים שצריך להתחיל ללמוד הכל מהתחלה, כביכול לא נלמדה הסוגיה מעולם; לומדים מסכת שלמה, ולאחר זמן, כשרוצים להיזכר בפרט מסויים, מגלים שלא יודעים אפילו באיזה דף הוא נמצא; לומדים דף גמרא ולמחרת רוצים להיזכר בהו"א או במסקנה, בראיה או במתיבי, ולא זוכרים כלום.

למרות זאת יושבים בני תורה ועמלים בתורה, עוסקים בסוגיות נוספות, לומדים ומקיימים בעצמם מצות עשה שציותה תורה "ודיברת בס", השקולה כנגד כל המצוות כולן. כל מילה של תורה היא אוצר יקר שאין על עפר משלו, גם אם אינו נחקק בזיכרון. הלא לעתיד לבוא יזכירו לכל אדם מה שלמד ושכח. לעומת זאת, אצל רבינו זה היה מדהים. כל התורה היתה ברורה ונהירה לו, כביכול מונחת לו על כף ידו. מי שראה את מהלך העניינים עמד והשתומם. רבינו נשאל שאלות בכל סוגיות התורה, ביניהן שאלות חמורות וקשות, שכדי לפסוק בהן צריך להיות מונח בעומק הסוגיה. למרבה הפלא, רבינו השיב כהרף עין, בבהירות עצומה על כל שאלה שנשאל - ברחבי הש"ס, הראשונים והאחרונים, כמי שלמד זה עתה. ישנם עוד בקיאים מופלגים בדור, אבל גם אצלם אפשר לשמוע לעיתים

"קיימו וקבלו" (אסתר ט' ט"ז)

תכלית הפסגה - תורה ללא הסח הדעת

באחד הימים ישבתי עם תלמיד רבינו הג"ר בן-ציון קוק שליט"א. "שמועה גונבה לאזני", אמרתי לו, "כי זכות נפלה בידך לשמוע מרבינו 'מהלך' בשיעורו של היסח הדעת בלימוד". רבי בן ציון- ננער כמי שהלמו רעם - - - כוונתך למה שאמר לי רבינו על ענין היסח הדעת בלימוד? את הסיפור הזה לא מספרים סתם כך! בכלל, יש להשתדל מאד לא לספרו בתכיפות. סיפור מסוג זה מותר לספר רק פעם בחצי שנה או פעם בשנה... אין זה עוד מעשה! לאמיתו של דבר, אין להגדיר זאת כ"סיפור" או כ"מעשה"! הגדרה זו מפחיתה מעוצמתה האדירה של ההתרחשות! הדברים הללו הם יסוד החיים! יסוד התורה!

יסוד גדלותו של רבינו!!! כדי לשמוע את הדברים הללו, צריך לשבת בכובד ראש, להכין "כלים" כדי לקלוט את עוצמתם! הג"ר בן ציון קוק שליט"א עוצם את עיניו, מליט את פניו בכף ידו כמי שאומר "שמע" ומגולל את המעמד: אותה שעה, שעת רצון הייתה, שעה נדירה שבנדירות. אכן, זכיתי להסתופף בצל רבינו שנים רבות, במהלך פרשתי בפניו אלפי שאלות בכל מקצועות התורה, אך לשעת רצון כזאת, שעליה אני מספר עתה, לא זכיתי מעולם.

וכך היה: חפצתי לשנות את צורת לימודי ואת סדרו. קבעתי חברותא עם אברך ת"ח מופלג לצורך הלימוד באופן שקבעתי לעצמי, אולם דודי, המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זללה"ה, אמר לי שעל שינוי מסוג זה צריך לבקש את הסכמת גדול הדור ואת הדרכתו.

נכנסתי לחדר רבינו ופרשתי את השאלה ואת צדדי הספק. שאלתי עוררה אצלו חדווה מיוחדת, ואז זכיתי, פעם אחת ויחידה בחיי, שיפתח לפני את מסתרי לבו.

קיבלתי הדרכה בענין צורת הלימוד ואף הוראות איך ללמוד בעיון. קיבלתי הנחיה ברורה ונפלאה בענין החזרה, ממש עיקרי יסודות הלימוד. לכל הדרכה מההדרכות הללו צריך להקדיש זמן מיוחד, לשמוע ולהבין.

ואז קם מי שהתמנה לומר דרשה בפני מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זיע"א, ובפני רב של פורים, והודיע כי אנו התלמידים בני הישיבה הקדושה דגאון יעקב מעוניינים להכתיר את ראש הישיבה לרבי שלנו... מרן התחמק ואמר: "זכי צריך רב? הרי יש כאן כזה רב חשוב והגון! הרב של פורים.."

על ההחלטה הגורלית של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א שהוכרה ביום הפורים וישיבת 'גאון יעקב'

ואז פרצו כולם בשירה רצופה עם שירים מיוחדים. אינני זוכר האם המילים היו "ימים על ימי מלך" או שירים דומים, שהתוכן של כולם הוא רצון והכרתה כתלמידים לרבם החדש. השירה התנהלה מתוך יראת הכבוד ורצינות ויראת שמים. למעשה, מרן הגיב שנית כי יש כאן תלמידים טובים וגם רב טוב של פורים ובודאי שאין צורך בו.

אבל, וכאן האבל הגדול, למחרת יום פורים התבטא מרן: אם בחורים בפורים, יכלו להתרומם עד כדי כך, אז גם אני מקבל על עצמי לומר לפניהם שיעור. ואכן, ההחלטה בקעה רקיעים. ובאלול באותה שנה, מרן החל לומר שלושה שיעורים קבועים שבועיים אחרי צהריים כפי שמוגדר בישיבות: "שיעור יומי" (בין 6 ל-7) החלו את פרק 'בן סורר ומורה' וישיבת גאון יעקב התרוממה טפח נוסף. כי עד אז אכן מרן זצוק"ל שימש ראש ישיבה, אבל רק ב'שיעור כללי' ושיחות אבל מכאן ואילך גם שיעורים קבועים יומיים.

ואנו שבים לרב איסר שוב שליט"א, שאומר: הרי לכם על קצה המזלג כמה הייתה חשובה בהיכלו של מרן ראש הישיבה הרצינות והאיכות של יום הפורים מתוך רוממות, מתוך דברי תורה ויישוב הדעת, שברגע, שהכיר בקבוצת הבחורים שהיא באמת איכותית הסכים לבוא להיות עטרה לראשם. וכיצד הכיר בהם, מה היה המבחן שלו? כור המבחן היה יום הפורים. לדידו של מרן, אם הם הצליחו לעבור אירוע שלם ביום הפורים משולב עם מטרה אמיתית מתוך ישוב הדעת, זו הייתה לו הוכחה שהם רציניים ומבקשים באמת ואוחזים בדרגה שהם מדברים עליה, ומשום כך, ראוי למלא את בקשתם.

(מוסף שבת קודש)

פנינים על ענייני הפורים ממרן זיע"א שתית יין

אמר רבינו: "בליל פורים אני שותה מיץ ענבים". רבינו סיפר (בשנים האחרונות) ששתה בפורים בערך רביעית, אבל לא בב"א, תוך הסעודה (רבינו הוסיף שיש מחלוקת אם שתית יין משפיע יותר בפ"א או לא).

(כ' צדיק כתמר יפרח)

פורים בערב שבת

כשחל פורים ביום ו' מה עדיף סעודה אחת"צ או פורס מפה ומקדש (ספק המוציא)? ואמר רבינו שיאכל אחת"צ, וחכם עיניו בראשו הרי מספיק כזית. (ועי' מים חיים 283)

ט"ו אדר בכני ברק

קראו אצל רבינו את המגילה. אמר לנו רבינו שרוצה היום ליטול ידיים, ואכל חלה וקומפוט ומים. (כ' צדיק כתמר יפרח).

לתת מתחילה משלוח מנות

שאלה: האם מועיל לתת כבר בליל פורים משלוח מנות שיזכה בזה רק למחרת בפורים ביום?

תשובה: מסתמא מהני, כיון דעד מחר הוי רק פקדון, ומחר יזכה בזה.

יותר מחומש

רבינו הביא שנסתפק באדם שכבר נתן חומש לפני פורים, ועכשיו בפורים בודאי שצריך לתת מתנות לאביונים, אבל האם נאמר שהשיעור שתי פרוטות או שיכול להוסיף ע"ז, או מחר שכבר נתן שתי פרוטות חוזר הדין שהמבזבז לא יבזבז יותר מחומש. (כ' צדיק כתמר יפרח).

ריבוי עניים או ריבוי מתנה

ש. מי שיש לו חמישים שקלים - האם עדיף שיתן לחמשה עניים עשרה שקלים, או לתת לעשרה עניים חמישה שקלים?

ת. כיון שגם בחמישה שקלים יש קצת חשיבות (שאפשר לקנות בזה קצת אוכל), עדיף לתת חמישה שקלים לעשרה עניים, (וכמבואר ברמב"ם פיהמ"ש לאבות פ"ג מ"ט) שעדיף לתת הרבה נתינות.

(מתוך 'כאיל תערוג', תשע"ז)

אנו פונים לרב הג"ר איסר שוב שליט"א מתלמידי וותיקי הישיבה דגאון יעקב - ותלמיד מרן זצוק"ל, לשמוע מפיו על רגעים מהאווירה בימי הפורים של תלמידי ישיבת גאון יעקב בצלו של מרן ראש הישיבה.

ראשית מצביע הרב שוב על העובדה שמשגיח הישיבה הגאון ר' נחום ברנשטיין שליט"א היה מספר תמיד על ההחלטה הגורלית של מרן שהוכרה ביום הפורים ועל הרקע המדהים להחלטה הזו. בשיחה משותפת עם רבי נחום ברנשטיין שליט"א, הוא מציג דברים כהווייתן:

שנת תש"מ - השנה השנייה להקמת ישיבת 'גאון יעקב', ימי סוף החורף קרבים ובאים וקבוצת הבחורים שרובה הגיעה ובאה מישיבת פוניבז' הקטנה, החלו לשוחח בינם לבין עצמם: מי יהיה הר"מ העתידי בשיעור ג' שיפתח בחודש אלול בעוד כחצי שנה.

כמובן שלא הם המכריעים ולא הם הקובעים אבל בכל זאת, אחד מהבחורים ניגש למשגיח וסיפר לו על הדיבורים והצפיות למגיד שיעור שירומם אותם ואת הישיבה - כח חדש נוסף שיבוא להשתלב בצוות. והבחור אף הוסיף - והלוואי אם מרן הגראי"ל בעצמו יסכים לבוא למסור שיעור... אבל כמובן, שזה היה נראה כמו חלום, כי כידוע מרן זצוק"ל אמר אז שיעורים יום-יומיים בישיבה קטנה ושימש גם כראש כולל פוניבז' וכיצד יוכל למסור שיעורים גם להם.

אך כיוון שהנושא עלה, החלו ראשי הישיבה לגשש ולבדוק עד שהגיעו למידע, כי בעיקרון אין

למרן בעיה עם עומס הלימודים, אלא, שהוא סבור כי בחורים בישיבה גדולה בתקופה זו מעוניינים בשיעורים בנוסח אחר. ואז התגבשה החלטה שביום הפורים ייכנסו התלמידים למרן, ויעזו לדבר אתו על הנושא באופן ברור.

לא נאריך בתכנון המבצע שלא היה פשוט, כי יראת הכבוד שהייתה לתלמידים ולרבותיהם בצוות מול מרן ראש הישיבה הייתה נדירה ומיוחדת ותמיד כאשר היו יושבים לצדו, היה קשה להם לדבר מילים מיותרות מפאת כבוד התורה, אבל ההחלטה כבר עברה והחלו בתוכניות.

הגיע בוקרו של יום הפורים. המעמד היה מאד מרומם. אחד הבחורים המובחרים שימש כ'פורים רב' וישב לצדו של מרן בביתו. כך ממש לצדו... הבחורים שרו שירי דבקות, לא היו התפרעויות, לא סיגריות ולא כל מיני רגעי סערות של צעירים, ומרן ראש הישיבה הביט והביט. והתרגש.

ואז קם מי שהתמנה לומר דרשה בפני מרן ראש הישיבה ובפני רב של פורים, והודיע כי אנו התלמידים בני הישיבה הקדושה דגאון יעקב מעוניינים להכתיר את ראש הישיבה לרבי שלנו... מרן התחמק ואמר: וכי צריך רב, הרי יש כאן כזה רב חשוב והגון, הרב של פורים...

אך הבחור הדרשן והדורש תרתי משמע, המשיך ואמר: הנה בכל הדורות היו קבוצות שבחורים שהתקבצו סביב תלמיד חכם ולמדו ממנו תורה כמו הנודע ביהודה ותלמידיו בעיירתו גם החתם סופר ותלמידיו שהתקבצו ובאו ללמדו עמו תורה - בדרך לימודו ושיטתו בדרכי לימוד התורה, וכן היו תלמידי רבי עקיבא איגר ועוד בכל הדורות, ומכך ממש גם צמחו הרבה שטיקלך תורה של גדולי ישראל מללו ממה שאמרו לתלמידיהם. והנה גם אנו רוצים מאד לקבל את צורת הלימוד במלואה, הדרך העיונית ומהלך החשיבה מתחילתו ועד סופו כתלמידים לרב במלוא מובן המילה, ושרבנו יבוא למסור שיעור יומי בשיעור ג' בישיבה.

ידוע מהאר"י ז"ל, שיום הכיפורים הוא כ"פורים" ויש להבין, שהרי יום כיפור הוא יום שכולו קדושה, ומתענים חמישה עינויים, ומתנתקים מכל ענייני הגשמיות, ואילו בפורים עוסקים בענייני גשמיות, במשתה ובשמחה, וכיצד יתכן שזוים בו יותר מיום כיפור? בפרט שידוע שבפורים יש הרגשה של פריקת עול...

ומדוע תיקנו משלוחי מנות? | שיחה מיוחדת מיוחד ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א על חג הפורים

יום הכיפורים כ"פורים"

ידוע מהאר"י ז"ל שיום הכיפורים הוא כ"פורים", היינו שבבחינה מסוימת פורים הוא זמן מסוגל יותר, ויכולים לזכות בו למעלות רוחניות יותר מיום כיפור, ולכן יום הכיפורים נתלה בפורים - כ"פורים".

ויש להבין, שהרי יום כיפור הוא יום שכולו קדושה, ובמשך כל היום עוסקים בתפילה וידיים, ומתענים חמישה עינויים, ומתנתקים מכל ענייני הגשמיות, ועוסקים רק ברוחניות, וגם זוים לטהרה ולכפרת עוונות, ואילו בפורים עוסקים הרבה בענייני גשמיות, במשתה ובשמחה, וכיצד יתכן שזוים בו יותר מיום כיפור?

בפרט שידוע שבפורים יש הרגשה של פריקת עול, ורבים סבורים כאילו שיש "פטור" מתלמוד תורה בימים אלו, וגם מאלו שלומדים יש שמרגישים שזו מידת חסידות, וכאילו נוהגים "לפנים משורת הדין" במה שלומדים תורה בפורים, ובאופן של פריקת עול לא רק שלא מתעלים כמו ביום כיפור, אלא יש גם ירידה, וכבר אמרו (אבות ג', ה'): "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ וכל הפורק ממנו עול תורה נותנים עליו עול מלכות ועול דרך ארץ", ואמנם ב"ה יש גם רבים בקרב הציבור שאינם נוהגים בפריקת עול בפורים.

ונראה שהיא הנותנת, דווקא משום שבפורים הנסיון גדול יותר, ומצד הטבע נמשכים בו לפריקת עול, לכן מי שעומד בנסיון ואינו פורק עול בפורים זוכה לדרגות גבוהות יותר, כי ככל שהנסיון אצל האדם יותר גדול, שמצד טבעו הוא אוהב פריקת עול, ולמרות הכל מתגבר ועומד בנסיון, זוכה בזה למדרגה יותר גבוהה, וכיון שבפורים הנסיונות יותר גדולים מיום כיפור, לכן מי שמתגבר עליהם זוכה למדרגות יותר גבוהות מיום כיפור.

להרבות באהבה ואחוה

אמנם יש להבין מהו עניין תקנת משלוח מנות ומתנות לאביונים. ידוע שהענין בזה הוא להרבות באהבה ואחוה בין איש לרעהו, אבל צריך ביאור מה זה שייך לנס פורים, בשלמא תקנת קריאת המגילה והזכרת 'על הניסים' מובן שהם כדי להזכיר את הנס ולחזק את הרגשת ההודאה, אבל מה השייכות בין מידות טובות לנס פורים, ומדוע דווקא בימים אלו תיקנו תקנות לחיזוק המידות הטובות?

ונראה לבאר בזה, כי הנה מידות טובות הם יסוד כל התורה כולה, וכמו שכתב בספר שערי קדושה לרבי חיים ויטאל שמי שחסר לו בשלמות המידות כל מצוה שהוא מקיים אינה בשלמות, והיינו שחסר בקדושת המצוה, שהמצוה מקדשת את האדם, ועושה תיקונים בכל העולמות העליונים, ומשפיעה שם שמחה ואור, וזהו בזמן שאדם עושה את המצוה לשם שמים, אבל אם חסר לו בשלמות המידות, הרי זה מלווה את כל המצוות שהוא עושה, שכל מצוה ומצוה שהוא עושה יש בה נגיעות של מידות רעות, ואינו מקיים את המצוות בשלמות לשם שמים, וממילא חסר בשלמות קדושת המצוה.

ונמצא שאם חסר לאדם קצת אהבת הבריות, שאינו מקיים ואהבת לרעך כמוך ממש, הרי זה חסרון בשלמות כל התורה, ולכן אמרו (ירושלמי נדרים ט', ד') "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה", היינו שחסר בשלמות כל התורה אם חסר באהבת הבריות.

והדרך לאהבת הבריות ולמידות טובות היא גם על ידי תורה, כי היצר הרע מפתה את האדם לתחרות ולמידות רעות, שירגיש שהכל שייך לו, וכביכול צריך לדאוג רק לעצמו שיהיה לו טוב, ואינו צריך להתחשב עם השני, וכדי להגבר על היצר צריכים לעסוק בתורה, כמו שאמרו חז"ל (קידושין ל, ב) "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין".

אמנם תורה תבלין לבד אינו מספיק לשנות את טבע המידות, כמו שכתב באור ישראל לרבי ישראל סלנטר (מכתב י"ד) "ההתפכות מרע לטוב בלי לימוד המוסרי הוא כמו בקשת הראיה בלי עין ושמיעה בלי אוזן", היינו שכדי

שישתנה הטבע צריכים עבודה מיוחדת על המידה עצמה, על פי חכמת הנפש שבספרי המוסר, להתרגל במידות הטובות ולעקור את המידות הרעות, עד שהרגל נעשה טבע, וכגון מי שהוא בעל גאוה לשנות את הטבע שיהיה ענו בלב.

ואמנם גם לימוד המוסר אינו מספיק, אלא צריכים תפילה על מידות טובות, וכפי שמבקשים בסוף שמונה עשרה 'ולמקללי נפשי תידום' היינו שלא יהא אכפת לי שמבזים אותי, ולא להרגיש צער בזה.

ומבקשים תחילה 'נצור לשוני מרע' שלא לדבר לשון הרע. ויש להבין למה צריכים להתפלל נצור לשוני מרע, הרי זה תלוי באדם עצמו שלא ידבר לשון הרע, כמו שכתוב (תהילים ל"ד, י"ד) "נצור לשונך מרע", ומדוע צריכים תפילה על זה, עד כדי כך שהאמוראים הקדושים היו מבקשים על זה בסוף תפילתם (ברכות י"ז, א), ומבואר כי לא מספיק מה שאדם משתדל בעצמו, אלא צריך גם לבקש רחמים, מפני שהיצר הרע חזק מאד, וצריכים סייעתא

דשמיא להתגבר עליו כמו שאמרו (בקידושין שם) 'שאלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו', ומה שכתוב "נצור לשונך מרע" היינו על ידי השתדלות יחד עם תפילה.

בפרט בענין לשון הרע, יש יצר הרע חזק מאד לדבר לשון הרע, ויותר מזה קשה שלא לשמוע ולא להאמין ללשון הרע, ומצינו שאמרו חז"ל (כתובות ה, ב) מפני

מה אצבעותיו של אדם דומות ליתדות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו.

ומי שכבר שמע לשון הרע, כתוב (משלי ט"ו, ד') 'מרפא לשון עץ חיים', היינו שעסק התורה הוא רפואה ללשון הרע, ונחלקו בגמרא (ערכין טו, ב) אם זוהי רק עצה לכתחילה למנוע שלא להיכשל בלשון הרע, או אפילו אחרי שכבר נכשל, עסק התורה מרפא ועוקר את החטא, וכל זה בזמן שכוונתו ורצונו לעקור את המידה הזאת.

קיימו וקיבלו - במידות טובות

על כל פנים נתבאר כי חסרון במידות הוא חסרון בשלמות כל התורה, ושלמות המידות מוכרחת היא לצורך קיום כל התורה, ובזה מובן מה שתיקנו בפורים תקנות לחיזוק המידות הטובות בין אדם לחברו, שהרי בפורים כלל ישראל קיבלו את התורה מאהבה, וכדאיתא בגמרא (שבת פח, א) שבמעמד הר סיני כפה הקב"ה עליהם את ההר כגאית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ובימי אחשוורוש חזרו וקיבלו את התורה מאהבה שנאמר "קיימו וקיבלו היהודים" קיימו מה שקיבלו כבר. ובאמת יש להבין כיצד יתכן שבמעמד הר סיני לאחר כל הניסים ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף, היו במדרגה נמוכה יותר מימי אחשוורוש, וקיבלו את התורה רק מיראה ולא מאהבה.

ויש לבאר מפני שדרגות הולכות בהדרגה, וצריכים תחילה להשיג מדרגת היראה, ורק אחר כך זוים למדרגת האהבה שהיא מדרגה גבוהה יותר, לכן במתן תורה הראשון במעמד הר סיני השיגו את המדרגה הראשונה שהיא מדרגת היראה, וקיבלו את התורה מיראה, ורק אחר כך בימי אחשוורוש, שכבר היתה להם מדרגת היראה ממה שקיבלו בסיני, אז היו יכולים להוסיף על זה ולזכות גם למדרגת האהבה הגבוהה יותר, ולקבל את התורה מאהבה.

ואירע פעם שהיסב רבינו במסיבת תלמידי חכמים וקהל רב, ופתח אחד הרבנים בשירה באופן שעורר גיחוך, עד שלא יכלו כל המסובים לכבוש צחוקם הגדול, ואילו רבינו ישב יחידי בכובד ראש, ולא ניכר על פניו מאומה עד שסיים הלה, ולפליאת המסובים אח"כ על כוחו לכבוש צחוקו במעמד כזה, השיב רבינו בחרדה: "הרי הלבנת פנים היא!"

הליכות נאצלות של מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל בפורים

ופוסקים מתוך חדוות והתרוממות הנפש והתבוננות בגדולת הנסים והודאה לד' עליהם, ואז הריהי שמחה של מצוה בטהרתה, ולא בדברים של תפלות. ומשום כך לא נחה דעתו כלל מכמה דברים שנשתרשו בימי הפורים היוצאים מגדר שמחה של מצוה, ובפרט דברים שיש בהם חוסר דרך ארץ וזלזול ח"ו בכבוד התורה, כגון ענין חיקוי צורת דבורם של רבני הישיבה ע"י הבחורים (וכשנדע לו פעם שגם בישיבת קול תורה עשו כן, הורה מיד שישתקע הדבר ויתבטל מכאן ולהבא), או עניני ליצנות.

וסיפרו תלמידים שמעודם לא ראו את רבינו גוער בחזוקה בתלמידיו כי אם פעם אחת בהבחינו בכרוז שתלו על כתלי הישיבה לקראת פורים בסגנון לישראל דגמ' בדרך היתול ושחוק, שתלשו מיד ונכנס לאולם האוכל וגער על ליצנות זו בסערת רוח במעמד כל בני הישיבה (וראה בה"ט סו"ט תרצ"ו). ועמד תמיד על המשמר שלא להכשל בכך בימי הפורים, כדברי חז"ל כל ליצנותא אסירא, לבר מליצנותא דע"ז, דאדרבה מצוה היא (ובבית רבינו נהגו לשורר בסעודת פורים פזמון ע"ס א"ב בכל מיני לשונות יקר וגדולה למרדכי ולשונות חרפה וזלזול להמן, כגון "אורה למרדכי אלה להמן" וכו', בעסק גדול). ומלבד זאת הי' מתאונן על ריבוי קלות הראש בימים אלו במשתאות וכדו', הגורם לבטול ת"ת הרבה יותר מכפי הדין ולמעשים שאין הדעת היפה סובלתם. וכשבקשו בישיבת קול תורה לערוך השמחה בליל פורים

בתוך היכל הישיבה בליווי כלי זמר, התיר רבינו הדבר, על אף שהחמיר תמיד בענייני כבוד וקדושת ביהמ"ד - אולם רק בתנאי שימנו ועד מיוחד לפקח על סדרי הנהגת התלמידים שלא יבואו לידי קלות ראש, כגון תחפושות של קלות דעת וכן זריקת חפצים זה על זה וכדו', ויוציאו הממונים מן ההיכל כל מי שלא ישמור על כך. ובפרט היה מתאונן על המכשלה שבאים עי"ז במקרים רבים להלבנת פנים ואונאת דברים בין אדם לחברו, שהרי אין שום היתר ח"ו לאיסורים חמורים אלו, ואמר פעם על עובד אדרבה דשחטי' לר' זירא (מגילה ז' ע"ב), דודאי אין הכוונה כפשוטו (וע' מהרש"א שם), אלא יתכן שאירע שהלבין פניו וביישו שדבר זה הוא אבק רציחה (ועיין מנחת שלמה קמ"א ס"ו ז' אות ד' ד"ה ומדי, שהאריך רבינו לדון דכיון דנקטינן להלכה דהלבנת פנים היא כרציחה אמאי לא שרי לחלל שבת כדי למנוע הלבנת פנים. ואירע פעם שהיסב רבינו במסיבת ת"ח וקהל רב, ופתח אחד הרבנים בשירה באופן שעורר גיחוך עד שלא יכלו כל המסובים לכבוש צחוקם הגדול, ואילו רבינו ישב יחידי בין כולם בכובד ראש ולא ניכר על פניו מאומה עד שסיים הלה שירתו, ולפליאת המסובים אח"כ על גבורת כוחו לכבוש צחוקו במעמד כזה השיב רבינו בחרדה, "הרי הלבנת פנים היא!".

ובעיקר החיוב דעד דלא ידע כתב רבינו בחי' אגדה, וכן היה מרגלא בפומיה בע"פ, דמסתבר שלעתיד לבוא אע"פ שימי הפורים לא יבטלו מ"מ חיוב זה ישתנה, שהרי באמת אין השתכרות ממידתן של ישראל כלל, ולכן נראה שעיקר הטעם הוא דכיון שתקנת פורים היתה בימי הגלות, והרי לא יתכן לשמוח שמחה שלימה בזמן שערבה כל שמחה בחרבן ביהמ"ק וחשכת הגלות וכדאמרו בגמ' דלא אמרינן הלל משום דאכתי עבדי אחשורוש אנן [וכדברי המקוונ בת"ב - בקינת ציון ידידות וכו' - איך אעלו עוד בפור עד כי יבואו ימי ששון לפורין], לכן ציוו חז"ל להתבסס עד דלא ידע וכו', כדכתיב תנו שחר וכו' ויין למרי נפש, שע"ז נשכח מצרות הגלות ונוכל לשמוח בשמחת פורים, הגם שע"י השתכרות השמחה פגומה, אבל לעתיד תהא השמחה שלימה ולא נודקק לשכרות (ופעם ביאר בכך מה שמאחלים "פורים שמח", שיש בזה בקשה שנזכה לפורים שמח בשלימות בימי הגאולה).

(מתוך 'הליכות שלמה')

שושנת יעקב צהלה ושמחה

מאז היותו בר מצוה, היה קורא רבינו את המגילה לפני אמו הרבנית צבי ע"ה, שכבדו אזניה משמוע, והתכונן לכך ימים רבים לקראה בטעמים ודקדוקים, והתאמץ לקרוא בקול רם סמוך אליה כדי שתשמע קולו בלא להזדקק למכשיר השמיעה שהשתמשה בו. וסיפר בן רבינו, שכעבור עשרות שנים קרא הוא את המגילה לפני זקנתו, ואמר אח"כ לאביו שכמדומה לו שאינה שומעת כל תיבה ותיבה, ואמר לו רבינו: "דע לך בני, כי מעולם לא עלה על דעתי שהיא שומעת כהלכה, וכל מה שעשיתי לא היה אלא להפיס דעתה ולכבדה".

ורבינו היה מזרז את ב"ב מיד בעלותו לביתו מבית הכנסת לשלוח מנות לקיים מצות היום (וראה בס' מקור חיים ס"י תרצ"ה דמצוה להשכים ולהקדים משלוח מנות ומתנות לאביונים כמו בכל מצוה דוריזין מקדימין), ואח"כ נטל ידיו לסעודה, ולאחריה ישב לקבל פני הבאים, וכיבדם בשתיית יין (וכן השתדל שיחזירו להם מנות, אבל כשרבו השולחים והי' הדבר לטורח על זוגתו הרבנית ע"ה, לא דקדק במה). והרבה בדברי אגדה על פסוקי המגילה וענייניו של יום, וגם הוא שתה

עמהם, יותר מלימודו, ואח"כ שכב לישון לקיים בכך מצות 'עד דלא ידע' (רמ"א ס' תרצ"ה ס"ב, ועיין מ"ב סק"ה בשם פמ"ג שכן ראוי לעשות). ואחר חצות, קודם שנטל ידיו לסעודת היום (אחר תפילת מנחה) דקדק ללמוד מעט כדבר הרמ"א שם (ופעם כשניגש ליטול ידיו הבחין א' מב"ב שלחש לעצמו "הרי כתב הרמ"א טוב לעסוק מעט בתורה קודם שיתחיל הסעודה", ומיד פתח במשנה קמייטא דב"מ שנים אוחזין בטלית וכו' עד גמירא, ואז נטל ידיו), ובעת הסעודה התחיל בלימוד הל' פסח עם כל המסובים, והפליגו בשירה וזמרה בהתרוממות הרוח (ושרו "שושנת יעקב בניגון המקובל מהגר"י בלאזער זצ"ל) והוה בדיחא דעתי טובא. וכשנזדמן שהביאו בתוך הסעודה יין משובח, בירכו הטוב והמיטיב (עיין פרטי הדין בס' קע"ה). ואודות דברי החיי אדם דהנוגע במגלה באמצע הסעודה נטל ידיו שנית, אמר רבינו דאף שהמ"ב (בבה"ל ס' קס"ה סוד"ה לחזור) מצדד להזהר בזה לכתחילה, לא נהגו לחוש לכך [וראה בס' פסקי תשובות שם].

והיה רבנו מדקדק שתהא רוב הסעודה ביום, ולא האריך בה בלילה. ואמר בענין זה, דאף שנתנו הפוסקים טעם למה שנהגו להמשיך הסעודה והשמחה גם בלילה מפני שטרודים עד המנחה במצוות היום (עיין מ"ב ס' תרצ"ה סק"ח ובתורה"ד ס' ק"י), מ"מ נראה שכל זה בערי הפרוות דסו"ס ט"ו הוא ג"כ קצת יום שמחה להם (כמש"כ הרמ"א שם ס"ב), ולכן סמכו לאחר הסעודה מפני הטרדה, אבל מוקפין דמוצאי פורים דידיהו שהוא ט"ו באדר אין בו דיני שמחה כלל, אין לדמותן לפרזים לענין זה. וגם ביום י"ד פורים דפרזים הידר רבינו להרבות קצת בסעודה ושתיית יין (ולענין פורים קטן שכתב המ"ב ס' תרצ"ז סק"ד בשם פמ"ג שאין נוהג בט"ו אף לכרכין המוקפין, אמר רבינו דלא נקטינן הכי כמו שכבר העירו בזה על דברי המ"ב. וראה ס' זה השלחן להגר"ש דבליצקי ס' תרצ"ז). ובלי ט"ו נהגו בבית רבינו לערוך סעודה ואכלו בה דגים ולא בשר (עיין שעה"צ ס' תרצ"ה סק"ב דיש שאין אוכלים בשר בלילה כדי שלא יטעו שהוא סעודת פורים, וענין כזה תלוי לפי מנהג המקום, עכ"ד).

והשאלה היתה לענין בחור שצוהו אביו שלא ישתכר בהיותו בישיבה. ויצוין שדעת רבינו לא היתה נוחה מהנהגה הרווחת בכמה מקומות בענין המשתה פורים, והיה מדריך כי הדרך הישרה היא לקיים מצוות היום כמבואר בשו"ע

באחת השנים הראשונות של הישיבה בשכונת מטרסדורף, נערכה מסיבת פורים, ואחד הבחורים היה 'פורים רב'. בתוך הדברים שדיבר בהיותו בגילופין השמיע מילה לא יפה. תהיתי בליבי מה יעשה רבינו, מחד ודאי לא יעליבנו ברבים וגם לא ירצה להשבית שמחת היום, מאידך האם ישב וישתוק על דבר כזה?

ימי הפורים במחיצתו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

בגילופין השמיע מילה לא יפה, תהיתי בליבי בשעת מעשה מה יעשה רבינו, מחד ודאי לא יעליבנו ברבים וגם לא ירצה להשבית שמחת היום. מאידך, האם ישב וישתוק על דבר כזה? רבינו קם ממקומו בשקט, נטל את מעילו ויצא מהאולם, נפעמתי מחכמתו, מחד לא העליב ופגע והשבית השמחה, אך מאידך לא שתק, ונתן לבחורים להבין בעדינות: "וכן לא יעשה".

כח הצדקה

מרגלא בפומיה לצטט את דברי הגר"א עה"פ (משלי י, ב) "וצדקה תציל ממות", הצדקה לא די שהיא טובה "בעצם" אלא מועילה יותר מכל דבר שמציל אותו מהמוות, "ואין דבר שמועיל בעולם יותר מזה" ובמקום אחר כותב הגאון שבו ברגע שמקיימים מצות צדקה הברכה תחול. כן היה מביא את דברי רבינו יונה שאומר (שערי תשובה שער ד' אות י"א) שמן המצוות היחידות שמגינות מן הייסורים גם למי שעבר על חייבי כריתות ומיתות בית דין לאחר שעשה תשובה כדי להינצל מן הייסורים היא מצות צדקה שמלבד זאת שמצילה מן המוות מצילה גם מייסורים.

מתוך דרגתו בבטחון חושי באמונת דברי התורה היה מבטיח לתמכין דאורייתא שיוזכו בזכות מצות הצדקה לכל מילי דמיטב, ואכן ברכתיו עשו רושם למאות ולאלפים וכשהיו מדברים איתו על זה ושואלים אם הוא מחולל מופתים, היה מתפלא, הלא דבר פשוט הוא שאם כך אומרים חז"ל זה מתקיים ומה זה נוגע אלי?!

מכח אמונה צרופה זו שכל הברכות טמונות במצות הצדקה לא היסס לפעמים לבקש צדקה גם מאנשים שידע שאין להם את האפשרויות הכלכליות ואפילו מאברכים דחוקים למרות שידע וחי את עניים ולחצם, בכל זאת כשראה שזקוקים

המה לישועה, מתוך אמונה חושית שבדרך זו של צדקה יזכו בבירור לישועה, ביקש מהם תרומה לשיבה שכלול בה גם מצוות תלמוד תורה שהיא כנגד כולם וגם תמיכה באברכים שהם בחלקם הגדול בגדר עניים וכך יזכו בה בבירור.

הוא לא היה מבקש צדקה מכל הבאים להתברך אלא בעיקר מאלו שנוקקו לישועה, היה מציע בדרך כלל לתרום לשיבה במשך שנה את מעשר הכספים מהכנסותיו ובכך לזכות לישועה. בדרך זו נושעו אלפי משפחות שראו עין בעין את הישועה כשנענו לבקשתו.

מספר הרה"ג רבי אפרים קראהן: "כשהייתי אברך צעיר שאלתי את רבינו: 'בישיבה אנחנו שומעים מהרבי שיחות על שגב חשיבות התורה שאין למעלה ממנו, ושכלי תורה זה לא חיים וכמה שצריך לנצל כל רגע לתורה, והיא המצוה הגדולה ביותר ואילו כשמגיעים לבית רבינו לבקש עיצה וברכה וישועה, מדבר רבינו בעיקר על מעלת הצדקה?'

חייך רבינו ואמר: 'אין ספק שלימוד התורה הוא הדבר החשוב ביותר, אבל תורה זה משפט ומהותו דין. אבל אלו שבאים לביתו לבקש ברכות ולשטוח צרותיהם, הם צריכים בדרך כלל להנהיגה של לפנים משורת הדין וכדי שיוזכו לישועה כזו אני מעורר אותם למצוות הצדקה שהיא מעוררת מידת הרחמים, כי במידה שאדם מודד מודדים לו'.

"קיימו וקבלו היהודים" (אסתר ט' כ"ז)

מרגלא בפומיה היה לומר שהמון העם טועה וחושב שמצות היום בפורים היא להשתגע, וזו טעות אין שום מצוה כזו, 'ועד דלא ידע' אין הכוונה להשתגע ולהשתטות. הוא עצמו היה דוגמא חיה לקבלת התורה מרצון ביום הפורים, מיד לאחר קיום מצוות היום היה מתיישב ללמוד.

תלמידו מתקופת חו"ל רבי פנחס שטולצנברג מספר: "פעם בפורים הלכנו כמה מבני הישיבה לקיים מצות משלוח מנות ולהקביל את פניו. נכנסנו לביתו ולא מצאנוהו. שאלנו את הרבנית היכן הוא נמצא, והיא ענתה שהוא קיים כבר את מצוות היום והוא יושב ולומד במרפסת. היה זה יום קר מאד, יצאנו למרפסת ושם מצאנו אותו יושב מכורבל במעיל עבה וכובע צמר לראשו ולומד בעמקות ומתיקות נפלאה. למדנו באותו פורים, איך אפשר וצריך בפורים לקיים מלבד כל מצוות היום, את מהות היום, קיימו וקבלו, קבלת התורה ברצון".

היה תמה על מנהג העולם שבליה שחיבו מדרבנן שומעים את המגילה ברוב עם, שכתב המ"ב שהשיבה שמבטלין ת"ח לקריאת המגילה הוא משום ברוב עם ואילו בשחרית שחיבו מדברי קבלה מתחלקים למניינים רבים.

שאלו את רבינו על מנהג בשיבות שבארוחת בוקר של יום הפורים לוקחים שתי מנות בחדר האוכל ונותנין אחד לשני כדי לצאת מצות משלוח מנות, האם ניתן לעשות זאת, וענה שס"ל שצריך דעת ורשות ראש הישיבה לכך שכן במשלוח מנות בעינין שיהיה של

הנותן ולא של הפקר, ועוד ס"ל שאוכל של ישיבה יש לדון בו אם שייך לבחורים.

היה מקשה לפי המבואר בתשובות הרשב"א (תשו' י"ח) שהטעם שאין מברכין על נתינת צדקה והלוואה וכל מצוות שבין אדם לחבירו, היא משום דכל מצוה התלויה באחר ויתכן שהשני לא ירצה בזה ולא יקיים המצוה, לכן אין שייך לתקן ברכה ולפי זה הלא פסק הרמ"א בסימן תרצ"ב שאם נתן לחבירו משלוח מנות וחברו מחל לו או החזיר לו - יצא ידי חובה משום דטעם מצות משלוח מנות היא להרבות רעות, והואיל והוא הרבה רעות ע"י שחברו ראה שרצה לתת לו יצא יד"ח א"כ מה טעם אין מברכין ברכה על משלוח מנות, הא כיון דאינו תלוי בדעת אחרים שהרי יוצא בכל גוונא? וביאר שהיות ועיקר מצות משלוח מנות הוא בלב כדי להרבות רעות - לא שייך לברך על מצוה שבלב וכמו שכתב הב"י על ביטול חמץ שעיקרה בלב ולכן אין בה ברכה.

ס"ל שניתן לתת מתנות לאביונים בצ'ק דחוי היות וניתן לקנות בזה היום ואף אם התאריך של הצ'ק דחוי בכל זאת מקיימים המצוה.

"וכן לא יעשה"

מספר הגר"ר משה סאקס מו"צ העדה החרדית בקרית מטרסדורף: באחת השנים הראשונות של הישיבה בבניינה החדש בשכונת מטרסדורף, נערכה מסיבת פורים ואחד הבחורים היה פורים רב. בתוך הדברים שדיבר בהיותו

למחרת, שוב התלוויתי אליו, ואז פנה אלי רבינו ואמר: "תתקשר לאותו קרוב ותודיע לו שאני מבטל את הסכמתי, אני יכול לבוא לברית".
 העזתי ושאלתי: "למה?"
 "ווייל איך האב ניט קיין צייט! ("כי אין לי זמן") היתה התשובה.
 הרהבתי עוז ושאלתי: "הלא מרן הסטייפלר הולך לכל מקום שמכבדים אותו בסנדקאות, הוא נוסע אפילו למרחקים".
 "שטעלסט-צו מיר, צו דעם סטייפלר?" ("אתה משווה אותי לסטייפלר?")
 שאל רבינו, "הסטייפלר אינו צריך שהגמרא תעמוד פתוחה מול עיניו, אין אצלו נפקא מינה אם הגמרא פתוחה בפניו או לא, בכל המצבים הוא לומד באותו עומק ועיון. אצלי זה לא כך. אני יכול להתרכז יותר בעיון כשהגמרא פתוחה לפני".
 באותו יום שאמר את הדברים הללו, לא ירדתי לסוף דעתו. סברתי שהוא מדבר בענוותנות.

רק לאחר שנים אחדות שזכיתי להכירו ולשמשו, הבנתי היטב את דבריו. כשהוא יושב מול הגמרא, הוא מתרכז בהרבה יותר עומק.

רשמיו של אותו מעמד נדיר נחרתו בלבי לנצח. פעמים רבות הספקתי לשחזר את המעמד הנורא שבו גילה לפני את סתרי לבו, את סוד גדולתו ואת גודל מדרגתו.

את העניינים הקלים בסוגיה השאיר רבינו לזמני הליכה לבית המדרש, לזמני קבלת קהל ולשאר זמנים שבהם לא היה יכול לשבת מול הגמרא, ואז היה מהרהר בהם. משום כך לא רצה להפסיד את רמת העיון שיכול היה להשיג כשהוא מול הגמרא הפתוחה. מרן הסטייפלר כנראה התרגל במשך השנים ללמוד גם בלי גמרא, בפרט שבשנותיו האחרונות כשכבדו עיניו מראות והוא היה חוזר על תלמודו בעל-פה, וממילא הלימוד אצלו עם או בלי הגמרא הוא אותו לימוד.

... אבל עדיין לא הגענו לעיקר הסיפור. אותו קרוב משפחה התעקש לכבד את רבינו בסנדקאות. הוא העלה טיעונים חדשים שבפניהם לא יכול היה רבינו לעמוד. התלוויתי אל רבינו בשנית וניסיתי לשכנעו במילים משלי: "הלא אין צורך לנסוע למרחקים. הוא הרי עושה את הברית כאן בסמוך ליד מאה שערים. כל הענין אינו אמור לקחת למעלה מעשרים דקות". שמע רבינו את ההתחייבות הברורה - שמדובר בעשרים דקות בדיוק - והסכים.

ביום המיועד נלוויתי אליו מביתו בדרכו לאולם 'בנות ירושלים' הסמוך. אותו קרוב משפחה, יצוין לשבח, דאג שהכל יהיה מסודר לבל יבטל רבינו רגע מיותר מזמנו. ברגע שנכנס רבינו לאולם נשמעה הקריאה: "קוואטר". איש לא אחר. כולם הגיעו בזמן. הברית נערכה בזריזות, ומאז שיצא מביתו ועד שיצא מן האולם לא חלפו למעלה מעשרים דקות. לאחר גמר הברית ליוויתי את רבינו בחזרה אל ביתו ואמרתי לרבינו: "הוא עמד בהתחייבותו, כל הענין לא נמשך יותר מעשרים דקות!". כתגובה, הוציא רבינו מפיו משפט בן שלוש מילים בלבד, משפט שזעזע אותי כליל: "עשרים ושתים דקות".

המשפט הקצר הזה חקוק בעצמותי עד היום. עומד לנגד עיני ביום ובלילה. בכל פעם שהזמן עומד ותובע את עלבונו, לכל אימת שמתבזבז זמן לריק, אני נזכר באותה סיטואציה: "עשרים ושתים דקות!". שתי דקות מעבר לעשרים הדקות שהקצה בסדר יומו - הלכו לריק. אבידה יקרה, אבידה נצחית שלא תחזור לעולם. הפוך בה והפוך בה, זהו ספר מוסר חי שאין כמוהו ללמדנו מהו ערך הזמן, מהן שתי דקות בחיי האדם, איזה ערך עצום יש לאותה מתנת חיים שניתנה לו לאדם מן השמים והלכה לריק.

(מתוך הספר 'גדולה שימושה')

רחוקות את הביטוי: "צריך להסתכל בפנים", ואילו אצל רבינו הכל היה חקוק במוחו בצורה בהירה כזאת, כמי שזה עתה למד את הסוגיה בשיא העומק. מעולם לא שמע ממנו מאן דהו את הביטוי "צריך להסתכל בפנים". לעיתים נדירות הוא יכול לומר לשואל, שכדאי לו לעיין בספר פלוני, אבל הוא עצמו אינו נזקק לכך, וזה דבר מפליא.

שנים רבות ניקרה השאלה במוחי: איך הוא זוכר את כל התורה כולה? האם דיגל עליו שר השכחה עד שאין לו שלטון עליו?
 אין לי מושג מאין שאבתי את ההעזה לשאול על כך:
 "איך הרב זוכר הכל?"

על נוסח תשובתו אני חוזר בלשונו ממש. הדברים נחרתו עמוק בלבי והם ניצבים מול עיני כל ימי חיי.
 רבינו אמר בזו הלשון:
 "אתה יודע איך נקראת התורה?
 התורה נקראת 'עוף'
 שמעת על זה פעם?"

על התורה נאמר: 'התעיף עיניך בו איננו!'
 ברגע שמסיחים דעת מן התורה - התורה משתכחת.
 אם אין 'היסח הדעת' מן הלימוד, שום דבר אינו משתכח וזוכרים הכל.
 רש"י בברכות (ה' ע"א) אומר: התעיף עיניך בו - אם תכפל וסגרת עיניך בתורה היא משתכחת ממך.

אם מסיחים את הדעת מן התורה הכל עף ומשתכח!

נזדעזעתי מעצמת הדברים. לא ציפיתי לתשובה מסוג זה, הייתי בטוח שיאמר משהו על שינון או על לימוד בעיון וכדו'. מעבר לכך, נדהמתי מהתשובה. היה זה מענה על שאלה אישית. שאלתי אותו "איך הרב זוכר הכל?" וזו הייתה תשובתו... משמע שזוהי דרגתו, והוא סבור כי זו הסיבה שהוא אינו שוכח מאומה.

אולם ההפתעה האמיתית חיכתה לי בהמשך: שאבתי העזה נוספת, גדולה בהרבה מן הראשונה.
 שאלתי: "מהו השיעור של היסח הדעת? מה פירוש הדברים 'התעיף עיניך בו'?"

תשובתו הדהימה אותי עוד יותר:

פתח וסגר את עיניו במהירות. מצמץ בעיניו הקדושות ואמר:

"אתה רואה? זה השיעור של 'היסח הדעת'! זה נקרא 'התעיף עיניך בו'. רשמיו של אותו מעמד נדיר נחרתו בלבי לנצח. פעמים רבות הספקתי לשחזר את המעמד הנורא שבו גילה לפני את סתרי לבו, את סוד גדולתו ואת גודל מדרגתו. (יש להעיר ששמענו מרבינו סיבות נוספות לכך, ויובאו בהמשך, כל אחת במקומה).

עשרים ושתים דקות

אם עמדנו באמצעות סיפור מבהיל זה על העובדה שרבינו מעולם לא היסח דעתו מן התורה, הרי שההתרחשות הבאה, שסופרה על ידי אחד מתלמידי רבינו שעשה שנים רבות במחיצתו, יש בה כדי לעמוד על דרגת התמדתו העילאית של רבינו.

כך סיפר לי אותו תלמיד:

"עשרים... ושתים... דקות" מצלצלות המילים במוחי, חוזרות ומתנגנות להן במין הד מרטיט. זהו סיפור מבהיל, שכל מי שיתבונן בו וישים את הדברים מול עיניו, יסתכל במבט שונה על החיים ויקבל מושגים חדשים בהכרת ערך הזמן.

למעני, סיפור זה הוא יסוד היסודות של הבנת המתנה הטובה ביותר שכל נברא מקבל מאת בורא העולם: "זמן חיים".
 הסיפור הקצר התרחש לפני שנים רבות, בתקופה הראשונה שזכיתי להכירו ולהתחמם לאורו.

באותן שנים לא נהג רבינו ללכת לבריתות. אחד מקרובי משפחת הרבנית ע"ה, שהיה מוכר לרבינו היטב, חפץ לכבדו בסנדקאות וביקש ממני להפציר בו שיסכים להפריש מזמנו היקר ולהסכים לשמש כסנדק.

בדרך חזרה מן השיעור ב"תפארת בחורים" התלוויתי אליו וביקשתי ממנו שיסכים ליטול את הסנדקאות. אמרתי כי קרוב משפחה הוא ונקבתי בסיבות שונות שיש בהן כדי לשכנע אותו להסכים.
 בתחילה ענה רבינו תשובה חיובית.

אי לכך, סידר אותו קרוב משפחה את הברית באולם "בנות ירושלים", מרחק הליכה קצר מבית רבינו.

באותו זמן, הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א פנה אלי שיש מגרש ברשב"ם 10, שמחירו 80.000 לירות, וחסרים לו 60.000. הוא ביקש ממני למצוא אדם שישלים, ויקבל בתמורה 2 דירות במחיר עלות בבנין שיבנה. ידעתי שאמו של רבי חיים קנייבסקי שליט"א קשורה עד מאד לבנה יחידה, ושיערתי שהיא רוצה שיגור בקרבתה. ראיתי גם את הדוחק בדירתו של רבי חיים. אמרתי לרבנית בת-שבע ע"ה, שאני רוצה להעבירם לדירה עליה אני ממונה...

הרה"צ רבי אריה שכטר שליט"א בסיפור מיוחד על דירות ומגורים של גדולי ישראל

אסף לירות עבור המגרש, נתתי לו את כספי הקרן וקיבלתי בתמורה את שתי הדירות שעמדו כנכס מניב פרות לטובת היתומים.

ידעתי שאמו של רבי חיים קשורה עד מאד לבנה יחידה, ושיערתי שהיא רוצה שיגור בקרבתה. כמו כן, ראיתי את הדוחק בדירתו של רבי חיים. אמרתי לרבנית בת-שבע ע"ה, שאני רוצה להעבירם לדירה עליה אני ממונה מתוקף תפקידי כנאמן הקרן, ויש לי נדיב שמוכן להשלים את הפרש המחיר בין שתי הדירות שמסתכם בשמונת אלפים לירות. אך הרבנית הצדקת בת שבע סירבה והסבירה: "גובה הדירה שלנו הוא שלושה מטרים ורבע. הדירות החדשות נמוכות בצורה משמעותית. פה יש לבעלי אויר נפלא המעניק לו שלווה נפש בלימוד תורה, איני יודעת אם בדירה שאתה מציע יהיה אויר כזה נפלא, ואם יהיה לו קשה ללמוד כמו שהוא לומד היום, איני

מוכנה!"

הלכתי לאמו של רבי חיים, והצעתי באזניה את הרעיון הנפלא, אך היא התחמקה ואמרה שאם יתנו לשם כך סכום גדול כזה, אולי יהיה זה על חשבון עניים אחרים. ניסיתי לשכנעה בדרכים מגוונות, ואף הצעתי להשיג לתורם הלואה נוחה, כדי שיוכל להחזיר מאה לירות בכל חודש, וכך אין חשש שיקפח אחרים. אולם הרבנית הוסיפה שזו לא עצה טובה עבור אותו תורם לתת סכום כה גדול לאדם אחד, כשהוא יכול לחלקו לנזקקים רבים. לאחר כמה תירוצים, היא ענתה את תשובתה, שלמדה אותי בעליל עד כמה רגישותם ואהבתם של גדולי ישראל לכל אחד מישראל: "יש אברכים רבים שלהם אותו מספר ילדים כשל בני, והם גרים בדירה קטנה כמו רבי חיים, ובכל זאת הם מסתדרים! אם תהיה לרבי חיים דירה גדולה יותר, אולי דירתם של אותם אברכים תהיה לפתע צרה להם... אם כן, איך אני יכולה לגרום צער לאברכים?!"

מרגש ומחייב לראות, לאלו דרגות של עדינות הנפש אפשר להגיע. זוהי אהבת ישראל אמיתית! זהירות דקה מן הדקה שלא לגרום צער לזולת! בימי הפורים נחמד את רגישותנו לזולת, נשפר את התנהגותנו, וננהג בעין טובה ובאחווה בחברינו, וכך נכניע את עמלק ונזכה לגאולה שלמה בקרוב. (מתוך 'אריה שאג' - פורים / פסח)

גדולי ישראל מחשבים את כל הליכותיהם, עד לדקויות שאין עין אנושית מסוגלת להבחין בהם ולהבינם.

הורי זכו להיות דבוקים במשפחתו של הסטייפלר זצ"ל ולסייע להם. מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א הוא בנו היחיד של מרן הקהילות יעקב זצוק"ל.

כולל "חזון איש" בנה בנין ברחוב רשב"ם, מעל מגורי הסטייפלר, כדי שמהכספים שישלמו כשכר דירה, יוכלו לשלם את חובות הכולל.

בנוסף לזה רכש הכולל מגרש ברחוב רשב"ם 12, ובנו בו בנין. הם מכרו את הדירות בדמי מפתח, או השכירו אותן בתוספת הנחה משמעותית, בתנאי שהדיירים לא ישתמשו ברדיו, ובשבת לא ישתמשו בחשמל ובמים. באותו זמן, הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א פנה אלי וסיפר לי שיש מגרש ברשב"ם 10, שמחירו שמונים אלף לירות. וחסרים לו שישים אלף. הוא ביקש ממני למצוא אדם שישלים את החסר, ויקבל בתמורה שתי דירות במחיר עלות בבנין שייבנה.

שאלתי אותו: "כמה רווחים יישארו לכולל לאחר ההנחה הגדולה הכוללת ומכירת שתי דירות במחיר עלות?"

תשובתו הבהירה החדירה בי השקפה טהורה והבנה אמיתית: "אזור זה עדיין ריק ושומם, בעתיד ייבנו פה עוד ועוד בניינים. התושבים הראשונים הם הקובעים את צביונו הרוחני של האזור. אם נקפיד לאכלס את האזור בתושבים שאינם משתמשים בחשמל ובמים בשבת, ואינם מאזינים לרדיו, תהיה פה שכונה ערכית מבחינה רוחנית. כדי להצליח בכך משתלם לי למכור את הדירות כמעט ללא רווחים..."

בסופו של דבר, משום כבודו של הסטייפלר, אישרה העירייה לבנות שתי דירות מתחת לעמודי התמיכה של הבניין. האחת עבור הסטייפלר והשניה עבור בתו האלמנה הרבנית ברזם שתחי'.

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א גר בדירה קטנה במיוחד, בת שני חדרים. ילדיו ישנו בצפיפות ובדוחק במיטות מתקפלות, בחדר שכל כתליו מכוסים בארונות ספרים. לאותו חדר ספרים דחוק, בו ישנו הילדים, היו מגיעים בכל לילה נערים תושבי הסביבה, שלמדו עם רבי חיים גמרא מהשעה שתים וחצי עד תפילת ותיקין, כאשר האור הדולק וקול הלימוד אינו מפריע למנוחת הילדים. וכך הם סיימו יחדיו בכל שנה את הש"ס.

באותה תקופה שימשתי כנאמן קרן של שני יתומים צעירים. הקרן הסתכמה בשישים אלף לירות. כשהגאון רבי נסים פנה אלי בבקשה להשיג שישים

קו השיעורים של דרשו

077-2222-666 או *4992

הוציא הגוי סכין גדולה וכמעט שהניפה על ראש היהודי והזהירו, שאם לא יאכל וישתה מבשרו ויינו - יהרגהו. בלית ברירה אכל ושתה והתענג מסעודתו של הגוי. לפתע חזר בו הגוי, והחל לפייס את היהודי בבקשת סליחה ומחילה, נענה היהודי ואמר לו: "אינני סולח לך", ולשאלת הגוי מדוע, השיב: "אינני מוחל לך שלא נתת לי לסיים את הסעודה..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על פורים ופרשת השבוע

מקשים העולם, מה היה חטאם של ישראל באותה סעודה, הרי דרשו חז"ל (מגילה יב.) 'לעשות כרצון איש ואיש (אסתר א ח) - אמר רבא, לעשות כרצון מרדכי והמן', ואם כן הרי היו כל המאכלים ושאר ענייני הסעודה ב'הכשר' של מרדכי הצדיק ומה עוון יש בו? וביארו על פי מעשה ש(לא) היה, פעם נסעו ישראל וגוי יחדיו בדרך, אחר שהילכו כברת דרך הוציא היהודי מצקלונו מאכלו אשר הביא עמו מביטו, בירך על המזון ופטר את הרפרפת אכל ושתה, ואילו הגוי הוציא 'בשר שמן' וניגש לאוכלו, וב'נדיבות לב' הציע ליהודי להצטרף עמו בסעודתו, אך היהודי התנצל ואמר שאסור לו לאכול מבשר גויים. בגמר סעודתו שתה הגוי מיינו, גם בזה סירב היהודי לשתות מכוסו ואמר לו ש'סתם יינם' אסור על איש ישראל. הגוי שלא נתברך ב'בינה ודעת' להבין את דברי היהודי והוכרח היהודי להסביר לו ב'רחל בתך הקטנה', שהתורה אוסרת לאכול בשר ויין של גוי זולתי במצב של סכנה ופיקוח נפש, ואף הוסיף והסביר לו 'פיקוח נפש' מהו. ויהי כשומעו כי כן - הוציא הגוי סכין גדול וכמעט שהניפה על ראש היהודי, והזהירו שאם לא יאכל וישתה מבשרו ויינו יהרגהו על אתר, בלתי ברירה עשה כפי שנצטווה אכל ושתה והתענג מסעודתו של הגוי, לפתע חזר בו הגוי, והחל לפייס את היהודי בבקשת

סטרו לו אביו על לחיו. תמה הבן ושאל: "אילו היית מכה אותי בקריאתך את התעודה עד עתה ניחא, כי אכן לא למדתי ולא התנהגתי כדבעי, אבל מדוע מעניש הנך אותי דיקא בדבר שהצטיינתי לשבח?" השיב לו האב והסביר: "אדרבה, את עצם הנהגתך עוד אפשר להצדיק ולומר שהיית בבחינת אונס דרחמנא פטריה, אך איך שייך לשיר ולשמוח במצב כזה? ועל כך מגיע לך עונש..." והן הדברים, שלכה"פ היו צריכים להצטער במה שנאלצו להשתתף בסעודתו של אותו רשע, ואילו הם נהנו מן האיסור. וכן כתב ה'חתם סופר' (תו"מ מגילת אסתר ד"ה איתא במגילה), דאע"פ שהיו אנוסים ומוכרחים להשתתף בסעודה, היה עליהם להשביע את נפשם עם מאכלים כשרים בטרם בואם לסעודה בבית אחשוורוש, וממילא היו אוכלים שם 'אכילה גסה' ולא לתיאבון.

בפרשתנו נאמר: (ל, יב) "כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם", ביאר בה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע וז"ל: הנה 'תשא' לשון הגבהה הוא. ויש לרמוז, למשל, הטובע בים - כל זמן שראשו מבחוץ ואינו מושקע בתוך הים לא יזיק לו. כמו כן ייאמר גבי 'פרנסתו של אדם' אשר נמשלו לים (כדאיתא 'קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף' פסחים קיח.) והדאגות וטרדת הפרנסה הם גלי (אותו) הים, והעיקר לשמור ולהגביה את ראשו - שהראש לא יהיה משוקע בתוך גלי הים. זהו 'כי תשא את ראש בני ישראל' העיקר להגביה הראש והמוח לפקודי ה', וממילא אף שהגוף עוסק בפרנסה גופא בתר רישא גרידא, עכ"ל.

איש יהודי היה באחת מעיירות גאליציא ולו ממון הרבה כחול הים, ובאחד הימים הלווה זה האיש סכום גדול לאחד מבני ישראל העניים... ובהגיע עת וזמן הפרעון והילד איננו... מה עשה זה המלווה? קיים רק את הסיפא של הפסוק - 'תהיה לו כנושה', והיה הלה מרדף אחריו ולוחץ עליו בכל מיני לחץ ודחק, הלווה שלא היתה בידו אפילו שווה פרוטה החליט בלית ברירה לברוח אל עיר אחרת, אך לא הועיל במאומה כי המלווה רדף אחריו לשם, גם בעיר השלישית והרביעית לא ניצל מצפורני המלווה, וכך כשזה בורח וזה רודף הגיע עד העיר בעלזא בימיו של הרה"ק המהר"א זי"ע, שם קיווה למצוא מנוח לנפשו אבל גם שם ראה לפתע את המלווה לנגד עיניו, מיד נכנס הלווה אל רבו הרה"ק מבעלזא ושפך את ליבו על אותו המלווה הרודפו עד חרמה... שלח הרבי לקרוא למלווה, ושאלו: 'מה לך רודף אחרי?' ויען המלווה - 'הרי זה לווה רשע ולא ישלם...' א"ל הרה"ק: 'דע לך, כי מעות המיועדים לאדם מן השמים - לעולם ישאר בידו, ואם יפסידם במקום זה ירויחם במקום אחר.' וישאל את הרב: 'האם הרבי מבטיחני?' חזר הרה"ק על דבריו הקודמים (מבלי להתייחס לבקשת ההבטחה): 'לעולם לא תפסיד את מעותך! אם תמחל לו על החוב - רווח והצלחה יעמוד לך ממקום אחר, והכסף כבר ימצא את דרכו להגיע לידך...'

וזהו אומרם, 'לפי שנהנו מסעודתו של אותו רשע', כי הגם שהיה מקום לומר שאולי היו מוכרחים להשתתף בסעודה מפני השלום ולתת כבוד למלכות, וכמו כן לא היה איסור באכילתם שהרי סידרו את הכשרות על צד היותר טוב - מכל מקום לא היה להם ללכת לשם מרצון ולהתענג מחברותם של גויים טמאים פוחזים וריקים, והיו צריכים ללכת כמי שכפאם שד ומחמת ההכרח, ולא ליהנות מן ההליכה והשותפות.

באופן אחר משלו ענין זה, בילד פרא אדם, שהמלמד לא הצליח לחנך אותו. לסוף השנה חקק המלמד את כל התנהגות הילד עלי 'תעודה' - שלא למד כהוגן, ואף לא התפלל כראוי, ובהתנהגותו הפריע לכל התלמידים, וכיוצא בדברים אלו, זולת כאשר הוצרך המלמד לכתוב על ענייני השירה, שם הודה על האמת שבשיעורים אלו התנהג כהוגן, כי אהב לשיר ולזמר. ויהי כאשר הגיע הילד לביתו והראה לאביו את ה'תעודה' החל האב לקרוא הנכתב בה, ויהי כראותו שלימודו לא היה כהוגן שתק ולא אמר מאומה, כי הבין שבנו לא ניחן בכשרונות, וגם כאשר המשיך לקרוא שתפילתו לא היתה טובה וכן התנהגותו לא היתה כראוי לא אמר לו ולא כלום, כי דן אותו לכף זכות שמא קשה לו לקבל מרות מן המלמד, וכך המשיך לקרוא בשתיקה את הדברים הקשים שכתב המלמד, אבל כאשר ראה שב'זמרה' הצטיין לשבח, או אז

צורב אחד נכנס פעם אל הרה"ק רבי שלום מבעלזא ז"ע, וביקש ממנו עיצה איך להתחזק באמונה בהש"ת. השיב לו תשובה רבת משמעות: 'אינך צריך חיזוק, לך להתפלל!', וכוונת הדברים, כי בתפילה מעומק ופנימיות הלב מובטח לו שייצל מכל צרותיו, אז יראה עין בעין שה' הוא האלוקים. שמעתי מבעל המעשה, שבבחרותו למד בישיבת פוניבז' אצל הגאון ראמ"מ שך זצ"ל, והיה נוסע מפעם לפעם לירושלים לשבות בצל רבו הרה"ק ה'נתיבות שלום' ז"ע, וכיון שהיה בעל כשרון גדול וחביב אצל הרב שך, שאל אותו רבו, וכה אמר: "מצינו בזה"ח (ריש שה"ש), דלכן לא נזכר שמו של משה רבינו ע"ה בכל פרשת תצוה מפני שאמר (שמות לב, לב) 'ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת' ומקשים העולם, מדוע נענש משה רבינו על כך, והלא מסר נפשו על כלל ישראל, אלא ביארו, דנענש על אמירתו 'ואם אין' שנראה כמסתפק אם תועיל תפילתו, על זה הספק נענש, כי המתפלל בכוונה שלימה יש לו להיות מובטח שתקובל תפילתו", כשמוע הרב שך את דבריו אמר לו בהנאה 'אם כן תמשיך לנסוע, והבא משם דברי תורה כל שבוע...'.

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר בעיה"ק ירושלים, היה בשנותיו האחרונות יודע חולי ומכאוב ל"ע, במס"נ היה מכתת רגליו בכל קצוות תבל למען החזקת הישיבה, ועל הכל היה מוסר נפשו באמירת שייעורים בהיכל הישיבה בכל עת מצוא כידוע ומפורסם... פעם אחת אירע שכבר הושיבוהו לאמירת השיעור, ומשבא לפתוח את דבריו לא עלה בידו להוציא הגה מפיו- כך ניסה כמה וכמה פעמים בכוחות למעלה מטבע אנוש, משראה שאינו מצליח הראה בידו כמבקש פיסת נייר ועט לכתוב, וכתב בו "ניסיתי..." הבט וראה עד היכן העפילו גדולי עולם בהכרה שאין לאדם אלא לעשות כפי כוחו- לנסות, והשאר 'לקל גומר עלי'...

מענין לענין שאל פעם בעל 'שבט הלוי' זצ"ל את הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל: "כיצד זכיתם ל'כח' עליון כזה, שכל ברכותיכם ותפילותיכם מתקבלות בשמים ופועלים פעולתם לטובה?...". תחילה ניסה ר"י לבטל את עצמו ושאל: "מנין לכם שהם פועלים?...". אבל משלא נתקבלו תירוציו נענה ואמר: "שמא זה ב'מידה כנגד מידה' כי קהל גדול בא אלי והנני שומע ומקשיב לכל אחד ואחד מהם ב'סבלנות' עצומה, אין איש היוצא מביתי מבלי שנסמעו כל דבריו באוזן קשבת, על כן גם בשמים אומרים נשמע בסבלנות את כל דבריו ונמלא את בקשותיו ותפילותיו".

מעשה בשני שכנים עשירים מופלגים, שהתגוררו זה לצד זה, באחד הימים הגיע אומן עם כינור והתיישב בין שתי חצרות של העשירים, והתחיל לנגן על הכלי אשר בידו באופן נפלא ביותר, העשירים ישבו והאזינו לקול השיר והתענגו מנעימותו, לאחר שהלך האומן לדרכו התחילו העשירים להתווכח ביניהם, האחד טען שהאומן הגיע לזמר לכבודו, ואילו חברו אמר: לא, כי אם לכבודו הנעים בקול הכינור, וכל אחד הביא ראיות שלו יאתה תהילה ועבורו נגנו בנבל וכינור, משלא הגיעו אל עמק השווה החליטו לפנות אל הגאון ה'נודע ביהודה' זצ"ל שיכריע ביניהם.

כאשר באו לפניו הקשיב לדבריהם, והורה עליהם לשלם תחילה מאה זהובים כל אחד עבור 'דמי הפסק', ואמר להם שלבוקר משפט, ואז יגיד להם מה שהעלה בדעתו, וכן עשו. למחר חזרו אליו העשירים כדי לשמוע את הפסק, נענה ה'נודע ביהודה' ואמר: 'לדעתי לא הגיע האומן לא עבור הראשון ולא עבור השני, אלא כל בואו היה עבורי, כי ע"ז הרווחתי את מאתיים זהובים, כסף שנקצב עלי בתחילת השנה...' והתכוון להוכיח להם בחכמה שאל יתעסקו בדברים בטלים כאלו, והלה מעצמו היה מנגן ושר לפי תומו ובלא שום כוונה מיוחדת.

והאמת, שכל ריב וסכסוך כך הוא, ששני אנשים ניצים ומתווכחים ביניהם, על הא ועל דא, זה אומר כולו שלי, וזה טוען כנגדו כולו שלי וכיו"ב, ואינם יכולים להגיע אל עמק השווה, אולם האמת לאמיתו היא שכל המטרה והמכוון בזה, שהקב"ה מנסה אותם עתה האם יעמדו בו בגבורה ולא יכשלו, וכל המאורעות נעשים רק כדי שיתגבר על עצמו, וא"כ מה לי כי חברו מקניט אותו וכיו"ב, הלא עליו לדאוג על עיקר המטרה כאן, לראות שיעמוד בנסיון, וע"ז יסיח דעתו מכל דברי הריבות והמדנים שאין בהם ממש.

(ליקוטים מ'באר הפרשה תרומה' - כי תשא תשע"ז)

הרכבת קנה זה המלווה למוכר כרטיסי הלאטר"י (לוטו), וזכה בגורלו סכום מעות כאותו סכום של ההלוואה, 'לא פחות ולא יותר' (מפי הגאון החסיד ר' שלום בראנדער זצ"ל).

מספרים על אחד מתלמידי נובהרדוק, שהיה עני ואביון השמח בחלקו ומסתפק במועט. מדי יום ביומו היה הוא וב"ב אוכלים לחם עם מעט חמאה, כדי להחיות את נפשם. פעם אחת נכנס חתול לתוך ביתם ואכל את חתיכת החמאה שהיתה מיועדת לסעודה. ויהי כאשר חזר החסיד בערב לביתו, סיפרו לו בני הבית בצער, על החתול שאכל את מנת החמאה שלו, אך הוא לא התפעל כלל מדבריהם, ונענה בבטחה 'החתול לא אכל את המנה שלי!' ויתמהו בני הבית בחשבם שכוונתו לומר ששלו לא אכל כי אם את שלהם, לפיכך העמידוהו על טעותו, והוכיחו לו כן, כי החלק שלהם היה מונח במקום אחר, וא"כ ברור שהחתול אכל את שלו, נענה האיש והשיב בניחותא 'אם החתול אכל את החמאה, אתגליא מילתא למפרע שלא היתה החמאה שלי, אלא של החתול, כי אם היתה שלי לא היה החתול אוכלה...'.

וכך אמר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שהאיש הבוטח במלאכתו ובעיסוקיו וחושב שמהם יש לו מזונות ופרנסה, הרי הוא כעובדי הכוכבים ומזלות- כי מה בינו וביניהם, הללו מדמים בנפשם כי יש בכח הכוכבים והמזלות להשפיע עליהם שפע פרנסה ושאר הצטרותם, וכיוצא בהם ממש הוא הסומך על עסקיו ו'ועובד' אותם, בחושבו כי מהם תצמח ישועתו... אלא יאמין אדם שכל הצלחת העסק אינה אלא צינור ואמצעי שעל ידו שולח לו הקב"ה פרנסתו בכל עת ובכל שעה, וכל מה שהוא צריך לקבל - בודאי יקבל בין אם יעבוד ובין אם לא יעבוד, אלא שעליו להתנהג כמנהג העולם ולעשות פעולת השתדלות כדי להמשיך את הפרנסה מידו הפתוחה והמלאה.

בספר דבר אברהם (לר' אברהם הורביץ תלמיד החזו"א בהקדמה), כתב: 'מרגלא בפומיה (דה'חזון אי"ש) תשועת השי"ת באה ברגע שאדם כבר לא רואה בדרך הטבע להושיע'. פעם נכנס המגיד מירשים הגאון ר' שלום שברון זצ"ל

אל ביתו של המשגיח הגאון ר' יחזקאל לווינשטיין זצ"ל, וראהו האיך שהוא מלא שמחה עילאה, וישאלהו ר' שלום: 'לשמחה מה זו עושה?' פתח ר"י וסיפר לו, שבשנים מקדם היה משמש כמשגיח בישיבת מיר שבליטא, ומחמת הדחקות והעניות ששררה שם היה מילתא דשכיחא שלא 'שָׁכַן אָרֶץ וְרָעָה אֶמּוֹנָה'- איך האב זעך גישייפט מיט אמונה'. באחרונה, אחר שעלה לארץ הקודש הציע לו הגאון ר' יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, גאב"ד פוניבז', שיבוא לשמש כמשגיח בישיבתו, והבטיח לו מתן שכרו בצידו בעין יפה, באותה שעה שקלתי לקבל את המשרה, אך חששתי תמיד מה יהא עם האמונה, כי לתומי חשבתי שהוא משופע בנכסים ואין אצלו מחסור של כסף, ואם ישלם לי את המשכורת מדי חודש בחודשו לא אזכה עוד לסמוך ולבטוח בהש"ת, אך עתה שמח אני, שהרי הנני נמצא כבר שמונה חודשים בעבודתי ב'ישיבה', ובינתיים כל משכורתי היא 'מאמונה' כמו בליטא... לכן אין קץ לשמחתי, כי איך לא אשמח כמוצא שלל רב, על שחזרתי לחיות מאמונה...'.

עוד למדנו בפרשתנו יסוד גדול משני קצוות, בגשת האדם לעמוד להתפלל לפני אבינו שבשמים (וכן יאמר בגשתו לכל מצווה), עליו להתחזק ולעמוד איתן על משמרתו בידועו שכוחו גדול מאוד, ובידו לפעול גדולות ונצורות, אבל אחר המצווה ישפיל דעתו וידע שמצד עצמו לא עשה ולא כלום, והכל בא לו בסיעתא דשמיא ובעזר עליון וממילא לא יתגאה.

פעם אחת אירע שכבר הושיבוהו לאמירת השיעור, ומשבא לפתוח את דבריו לא עלה בידו להוציא הגה מפיו- כך ניסה כמה וכמה פעמים בכוחות למעלה מטבע אנוש, משראה שאינו מצליח הראה בידו כמבקש פיסת נייר ועט לכתוב, וכתב בו "ניסיתי..."

מעשה באחד הרבנים שהתאונן בפני האדמו"ר מסטמאר זצ"ל, ששלחו לו משלוח מנות ע"י ילד המחופש לקוף, השיבו האדמו"ר "אל יחר בעיניך על זה, שאפילו ע"י קוף ממש היו יכולים לשלוח", תמה הרב "היתכן?!"

וגם חידה: איך יתכן שמותר לתת מתנות לאביונים מזון ורק לא כסף?
הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על ענייני פורים בראי ההלכה

צ' ס"ק י"א) בשם תשובת רדב"ז שתפוס שהשר נתן לו רשות יום אחד להתפלל עם הצבור במנין, איזה יום שירצה, יתפלל אותו יום תיכף, ולא יחמיץ המצוה להמתין עד יום כיפור או פורים. וא"כ גם הכא ילביש מיד את הבגד ברגל ולא ימתין ונשאר בצ"ע. [ויעוין עוד מש"כ בזה בחשוקי חמד יומא (דף לח ע"א) בענין מחותן מתי יחדש את בגד החג בשבועות או למחרת בחופה, לתרץ את הקושיא], ולפי זה אפשר לומר, שכיון שיש לו בגד מכובד לרגל, והמצוה לא תתבטל, אלא שיש לו בגד עוד יותר יפה, להלבישו או בחופה או ברגל, בזה לא אמר הרדב"ז שלא יחמיץ המצוה, וישאירנו לד' כוסות.

שאלה: שלח משלוח מנות ע"י קוף - היצא ידי חובתו?
תשובה: מעשה באחד הרבנים שהתאונן בפני האדמו"ר מסטמאר זצ"ל, ששלחו לו משלוח מנות ע"י ילד המחופש לקוף, השיבו האדמו"ר: "אל יחר בעיניך על זה, שאפילו ע"י קוף ממש היו יכולים לשלוח", תמה הרב: "היתכן?!" השיבו האדמו"ר: "כך כותב החתם סופר!" חייש הרב

בחתם סופר ולא מצא, שב אל הרבי. אמר לו הרבי: "החתם סופר נמצא בגיטין (דף כב ע"ב ד"ה והא לאו), ושם כתב שהיכא שאמרה תורה שיעשה את המצוה בעצמו, אלא שאנו אומרים שיכול גם לעשות שליח, בזה יש דין שליחות, וצריך לעשות שליח שהוא כמותו, אבל היכא שאמרה תורה שישלח שליח, כגון משלוח מנות, זה סגי אפילו ע"י קוף וכל הפסולים".

וכעין זה כתב בשו"ת יהודה יעלה (או"ח סימן ר"ז) שמה שנקט קרא לשון משלוח, לרבותא דאף שבכל מקום מצוה בו יותר מבשלוחו, קמ"ל קרא דבזה אין קפידה ששלוחו שוה ממש כמו ע"י עצמו, אי נמי עדיף נמי מצוה יותר בשלוחו, לפי שתכלית כוונתם במצוה זו לקרב הלבבות לאהבת רעים, לכן יותר דרך כבוד הוא ע"י שלוחו, ודיבר הכתוב בהוה אורח ארעא, אבל ודאי אין צריך ביה דין שליחות, דהא מעשים בכל יום חזינן דמשלחין ע"י קטנים, וגם ע"י עכו"ם. אולם בפסקי תשובה (סימן קמ"ח) הביא בשם החתם סופר שהרע"א הסתפק בזה.

ומ"מ יתכן שמי ששלח לרב ע"י ילד המחופש לקוף, והרב נפגע מזה, לדעת המנות הלוי (מגילת אסתר, ט' י"ט) שטעם משלוח מנות הוא משום קירוב לבבות ואהבת רעים - לא יצא ידי חובתו, שבוה עשה מעשה הפוך, ואדרבה לא קירב לבבות אלא ריחק הלבבות, וצ"ע.

(מתוך 'חשוקי חמד', מגילה)

חידה: איך יתכן שמותר לתת מתנות לאביונים רק מאכל או משתה אבל לא כסף?

תשובה: כאשר פורים חל ביום שישי, ועדיין לא נתן מתנות לאביונים, וקיבל עליו שבת, שחייב לתת מתנות לאביונים, אבל לא יתן כסף, כי אם דברי מאכל ומשתה

יין משובח לפורים או לד' כוסות בפסח

שאלה: המקבל במשלוח מנות, יין ישן יקר ומשובח, מתי ישתה אותו, בפורים כדי לקיים משתה ושמחה, או בפסח לארבע כוסות?

תשובה: דן בזה הנימוקי או"ח (סימן תרצ"ה סק"ה) וכתב שם שחכם אחד הכריע דיניחנו לפסח, ולא ביאר טעמו, וכתב שלכאורה זה תלוי במחלוקת הרדב"ז והחכם צבי (הנ"ל), אך כתב שכיון שבפסח יש מצוה שהיין יהיה מן המובחר, וכמבואר בשו"ע (סימן תע"ב

סי"ב) משא"כ בפורים שאין מצוה שהיין יהיה מובחר, ועוד שאפשר שאין צריך יין בדוקא, אלא המצוה להתבשם, ואע"פ שכתב רש"י שהמצוה היא יין, מ"מ יש לומר דלא נקט אלא בהוה. ועוד דביו"ט מקיים גם מצות עונג יו"ט ושמחת יו"ט, לדעת השאגת אריה (סימן ס"ה). ואם כן לכאורה יש להשאירו לפסח.

ומאידך י"ל דדברי קבלה בדברי תורה, ובמקרא נאמר משתה ושמחה, א"כ עדיף השתיה בפורים מד' הכוסות בפסח שהם רק מדרבנן. ובפרט כיון דפורים הם מדברי קבלה, ומצוה הבאה לידך על תחמיצנה, ופן יאנס ח"ו עד הפסח. ונראה שיתכן שבשאלה זו אף הרדב"ז יודה שאפשר להשאירו לד' כוסות, והטעם שכל דברי הרדב"ז נאמרו כאשר יכול לעשות רק מצוה אחת, כגון שיש לו מצוה להתפלל במנין, ויכול להתפלל רק יום אחד, אבל כאשר אמרינן אין מעבירין על המצוות. ואם כן כיון שיש לו יין לפורים, וגם לד' כוסות, ויקיים את שתי המצוות, אלא שלאחד הימים יש לו יין משובח יותר, לא אמרינן בזה אין מעבירין על המצוות.

ואם כנים דברינו, אפשר לתרץ את קושיית הפתחי תשובה, דהנה כתב הבאר היטב (אבהע"ז סימן ס"ה סק"ב) שכבוד חתן וכלה עדיף מכבוד הרגל, ונפקא מינה שאם יש לו איזה מלבוש חדש ללבוש בחופה, ופגע בו הרגל קודם החופה, לא ילבשו ברגל, אלא יניחנו עד יום החופה. והקשה בפתחי תשובה (שם סק"ג) על הבאר היטב, שלכאורה סותר מה דהביא (או"ח סימן

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטור' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוה... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

פעם אחת נכנסתי אצל מרן רבי חיים קניבסקי שליט"א, ושאלתי אם אוכל לקבל ממנו את הגארט'ל שלו, ואתן לו את הגארט'ל שלי תחתיו. רבי חיים לקח מידי את הגארט'ל שנתתי לו, אמר לי: "יישר כח", והגביה אותו למעלה. אח"כ הניח אותו על שולחנו בין חפציו. כשראה שאני עדיין עומד שם, שאלני: "אה, אתם רוצים את הגארט'ל שלי?" - הרים את הגארט'ל שנתתי לו, ואמר לי: "זהו שלי- הנה קחו את זה במתנה..."

פנינים וסיפורים מהגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד

מספרים שהיה אדם אחד שהיה לו דירה להשכיר, ורצה להשכירו דוקא לזוג בלי ילדים, כדי שלא יהיה שם רעש גדול כל היום וכל הלילה, ואכן, לאחר זמן מצא כזה בן אדם שאמר שאין לו ילדים, והוא רוצה לשכור את הדירה.

ביום המיועד, מגיע משאית עם בני המשפחה וחבילותיהם, היהודי הזה יורד עם משפחה גדולה בלעה"ר, שהתחילו לסדר את הדירה, והיה בלגן גדול מאוד ורעש איום ונורא... בעל הדירה שומע את הרעש, והבין מיד שנפל כאן עם איזה אדם שקרן- הוא עולה אליו ומתחיל לצעוק עליו "למה אמרת לי שאין לך ילדים!?" אמר לו הלה בניחותא "אלו הם ילדים?? הלא הם חיות!!"

***

מספרים שאדמו"ר אחד מחוץ לארץ (השם שמור במערכת), נכנס אל מרן האדמו"ר מוויזניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויזניץ בני ברק, והתאונן לפניו, שיש אחד שפתח לעצמו "חסידות" והוא קורא את שם החסידות בדיוק כשם של החסידות שלו, והדבר מפריע לו מאוד.

שאל אותו הרבי: איפה אתה גר? והשיב הלה שהוא גר בעיר פלוני, ושוב שאל הרבי: והיכן גר הרבי החדש? השיב לו שהרבי החדש יושב בעיר אחרת. אמר לו הרבי מוויזניץ שליט"א: אתה יושב בעיר אחד, והשני יושב בעיר אחרת- רחוק ממך- ואתה מפחד ממנו?! - אני הנני גר בבני ברק, וכמה רחובות לידי יש לי אח שהוא נקרא "וויזניצער רבי", והכל בסדר...

***

מסופר שמוכר ספרים אחד הסתובב מבית לבית למכור ספרים, וכאשר הגיע לבית אחד, הציע לבעל הבית לקנות את הספר "חפץ חיים" על הלכות לשון הרע. השיב לו בעל הבית מינייה וביה: אצלי אין הספר נחוץ, שכן בביתי אין מדברים כלל לשון הרע, אמנם הנני מציע לך, שתעלה את השכן של למעלה, שם מדברים כל היום לשון הרע...

***

פעם הגיע אחד מגדולי ראשי הישיבות למעונו של הרה"ק רבי יענקעל'ה מפשעווארסק זי"ע, ותמה לפניו "למה אצל החסידים לא מקפידים על 'שמירת הלשון', והם מדברים לשון הרע כל היום וכל הלילה". ענה לו הרה"ק "אף פעם בחיים שלי לא שמעתי 'לשון הרע' כל כך גדול כזה..."

***

קול חתן וקול כלה... עוד ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, ולכאורה מה הכוונה "קול חתן וקול כלה"- וכי יש להם לחתן ולכלה קול אחר מאשר לפני היותם חתן וכלה. אלא- לפעמים החתן תיכף אחרי החתונה, כאשר יארע לו שהוא חוזר לביתו המושך בעמוד 21 <<<

איתא בחז"ל (מסכת שבת דף ל' ע"ב): דרבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן.

וראה בפתיחה לספר "פני יהושע" עמ"ס כתובות, או שנאמר דהני מילי דבדיחותא שהיא שמחה של מצוה היינו במילי דאגדתא שמשמח לבו של אדם שאגדה מושכת לבו של אדם לדברי תורה, עכ"ל"ק.

***

שאלו את הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זצ"ל: מדוע בצעירותו היו לו שלשה גבאים, ועכשיו לעת זקנותו, כשהוא אדמו"ר גדול ומפורסם בכל רחבי תבל, וכבר תש כוחו, אין לו אלא גבאי אחד? השיב הרבי: כשהייתי צעיר, היה לי הרבה כח ויכולתי לשרת שלשה אנשים, לעת זקנה בקושי אני מסוגל לשרת אחד...

***

פעם לפני יום הכיפורים, נכנסתי אצל מרן הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי שליט"א לקבל את ברכתו לקראת השנה החדשה, ובאותה עת נכנס גם אחד מאנשי שלומו של מרן הגר"ח שליט"א, ואמר הלה להגר"ח שיש לו בשורה טובה לבשר להרב, שהוא נתקבל לשמש כשליח ציבור בבית המדרש גדול ביוה"כ, והוא מבקש מהרב ברכה שיהיה המינוי בהצלחה גדולה.

שאל אותו הגר"ח אם הולכים לשלם לו עבור החזנות, השיב הלה בחיוב, שאכן הם הולכים לשלם לו על כך. כששמע הגר"ח את דבריו, הגיב כשבת שחוק על פניו "אם כן, הרי זה כבר בהצלחה..."

***

סיפר לי הגה"צ רבי מתתיהו סלומון שליט"א משגיח דשיבת לייקווד, דכאשר המשגיח הקודם הגה"צ רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל הגיע לימי הזקנה, ביקש ממנו רבי נתן שיעקור את דירתו מגייטסהד עיר מושבו, ויקבע דירתו בלייקווד, כדי שיוכל לעמוד לימינו ולעזור לו בתפקיד ההשגחה, ולאחר מאה ועשרים שלו, יקח את התפקיד ממנו להיות הוא משגיח ביישיבה. כשהגיע רבי מתתיהו ללייקווד, שאל את רבי נתן "ילמדנו רבינו, מה צריך משגיח לעשות?" אמר לו רבי נתן שיבוא למחרת בשעה מסוימת לביתו ושם ילמדנו.

למחרת בשעה היעודה הגיע רבי מתתיהו לביתו של רבי נתן, ואז נשמע לפתע נקישה על הדלת, ושם ניצב אב ובנו בן השלש, שהגיעו אליו שיגזוז משיער הילד. רבי נתן לקח מספריים וגזז קצת משערות הילד, ובירך את האב ובנו ופטרו לשלום. לאחר שפנו האורחים והלכו לדרכס, נפנה רבי נתן לרבי מתתיהו ואמר לו "עכשיו ראית מה המשגיח צריך לעשות!?"

***

לאחר תפלת שחרית הזמין ה'חזון איש' את הנוכחים לחדרו, ורגעים מספר לאחר מכן נכנס גיסו, מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, כששני מגשים בידו - על האחד הונחו כוסיות יין ל'לחיים', והשני נשא מיני מאפה ומזונות כדי לקיים בהם 'משלוח מנות' לכל המתפללים הקבועים במנין

מאוצרותיו הנפלאים של מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הנוכחים לחדרו, ורגעים מספר לאחר מכן נכנס גיסו, מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, כששני מגשים בידו - על האחד הונחו כוסיות יין ל'לחיים', והשני נשא מיני מאפה ומזונות כדי לקיים בהם 'משלוח מנות' לכל המתפללים הקבועים במנין. ה'חזון איש' אמר ל'סטייפלער' שיתן לזה ויתן לזה בשליחותו, ולאחר טעימה קלה וקיום מצות משלוח מנות החלו הקהל לרקד לכבוד היום בשמחה ובעליזות.

הגאון רבי צבי כגן זצ"ל, אחד מהמתפללים הקבועים, שהיה יהודי 'וברהרדוקער' ברוחו, קם ואמר בפני ה'חזון איש' על מתפלל בשם רבי יעקב מרדכי מקוביץ: "ליהודי הזה יש הרבה עוגיות ויין, אבל קורת גג אין לו!" היה זה לאחר שרבי יעקב מרדכי בנה קומה שניה בביתו עבור צאצאיו, ולא היתה הפרוטה מצויה בכיסו כדי שיוכל להשלים את הגג.

ה'חזון איש', שהיה במצב רוח מרומם, קם ממקומו, הושיט לרבי יעקב מרדכי את ידו והתבטא: "התרצה לקבל 'דאך' (- גג) כמשלוח מנות? נו, 'אל ישב דך נכלם'... יהיה לך אם ירצה השם 'דאך'!..."

אבי מורי ספר שלאחר ימים ספורים הצליח הלה בצורה מפלאה להשיג את כל הסכום הנדרש כדי להשלים את הגג, כפי שברכו ה'חזון איש'...

עוד על שמחת הפורים אצל ה'חזון איש', ספרו אחינו, כי בימי שבתו בוילנא היה טורח ללכת מרחק רב עד לביתו של אחיו הבכור, הגאון רבי יצחק קרליץ זצ"ל, כשבידו משלוח מנות עבורו, וכאשר קרב ובא סמוך לבית אחיו, היה חובש את כובעו הפוך כדי להרבות בשמחה.

*

רבי יעקב צוקר שליט"א מספר ספור לא ידוע לרבים, על מקרה נפלא שארע עם ה'חזון איש' ביום הפורים.

אל ה'חזון איש' היו באים בחורים שונים לשוחח עמו בלמוד ולקבל את הכרעותיו. בחור אחד היה רגיל לבוא עם כובע קש, שאינו תואם מעמד בן ישיבה. אך ה'חזון איש' לא העיר לו על כך מעולם, שכן לא רצה חלילה לפגע בו, וחכה לזמן מתאים כדי להעיר לו כראוי.

בהגיע יום הפורים, כשהגיע אותו בחור עם הכובע, פנה אליו ה'חזון איש ואמר: "זמן רב אני מתלבט מה יהיה הדין אם שור יפגע בכובע הקש של מר ויאכל אותו. האם יחשב הדבר בגדר מזיק של 'שן', מארבעת אבות המזיקים השנויים בתחלת מסכת בבא קמא, שכן רגילה הבהמה לאכל קש; או שמא נחשב הדבר מזיק של קרן, כי הקש הוא גבוה מדי, ומשנה הדבר שבהמה תגיע עד לראשו של האדם להזיקו באכילת הקש..."

אותו בחור הבין היטב מבין המלים כי כובע קש ובן ישיבה אינם דרים בכפיפה אחת. אבל יותר מכך, הוא התפעל כיצד השכיל ה'חזון איש' להעיר על כך דוקא ביום הפורים בצורה כה מעניינת.

"בואו ונשמח בכל השלמות" - אמר הבהור

לפני עשרות שנים, שמעתי ממורי ורבי, מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, ראש ישיבת פוניבז', על בחור בודד מכל משפחתו, שבור ורצוף, שהגיע לישיבה לאחר השואה במצב דחוק ביותר, בלי כסף אף לצרכים המינימליים ביותר.

ביום הפורים, כאשר הגיע לביתו של רבי גרשון, כבדו ראש הישיבה לשתות מעט יין. לאחר ששתה והתבשם כראוי, פתח בדברים מרגשים בקול צעקה: "יהודי הקדוש מפשיסחא אומר שכאשר יהודי עושה מצוה צריך לעשותה בשלמות. אם כן הבה נעשה זאת למעשה: בואו ונשמח בכל השלמות!"...

המשך בעמוד הבא <<<

מי שזכה להסתופף בצלם של גדולי ישראל בימי הפורים, זכה לראות שמחה מהי. כיצד נתן להתרומם אל על באמצעות השמחה, ועד כמה מסוגלת היא להשרות על האדם מצב של התעלות והרחבת הדעת.

שמעתי מאבי מורי שליט"א, תאור מחויותיו האיטיות כיצד היתה נראית ההתרוממות הגדולה בשמחת הפורים בדורות עברו.

כאשר באו יהודי התפוצות לארץ הקדש לאחר השואה, הם שבו אחד מעיר ושנים ממשפחה כפשוטו ממש, שבורים ורצוצים בגופם וברוחם. היתה אז תופעה מנוגדת: מצד אחד, היו חלק מבני התורה שהמצב הקשה גרם להם להתחזק, משום שהם חשו תחושת שליחות להשלים את הפער הגדול שנוצר עם הכחדתו של מרבית עולם התורה. ההכרה הזו נסכה בהם כח להתגבר על הקשיים והנסיונות ולהמשיך הלאה. מרביתם התרכזו ברכוזים הגדולים של בני התורה שהיו קיימים אז, כמו ישיבת 'היכל התלמוד' בתל אביב ועוד; אולם היה מספר בלתי מבטל של בני תורה שנשברה רוחם ונחלשה דתם ואמונתם.

אבי הגיע לארץ יחד עם אח אחד נוסף, רבי מרדכי טורק זצ"ל. שניהם היו אודים מצלים מאש, בודדים מכל בני משפחתם שנכחדו בשואה. בבואם הצטרפו למסתופפים בישיבת 'היכל התלמוד'. בפורים הראשון לשהותם בישיבה, התאספו כל תלמידי הישיבה שבאו מאותם אזורים באירופה, כשבזכרונם עדין חרוטות חגיגות הפורים בשנות הנעורים בצל משפחתם. הזכרונות הצורבים העיקרו על השמחה ומצב הרוח.

או אז קמו שנים מהבחורים, הלא הם רבי אברהם ליפקוביץ

זצ"ל, רב קהלת 'שבת אחים' בבני ברק, שנודע כמחנך נפלא במסודות ה'חנך העצמאי' ומחבר הספר 'רביד הזהב', ורבי שלמה לורנץ זצ"ל, שלימים שמש איש אמונם ושליחם של גדולי ישראל. שניהם נודעו כתלמידי חכמים מפלגים בקנה מדה. השנים החליטו לשמח את הצבור. ובכן, איך משמחים? אין שמחה כשמחת התורה! הם נעמדו על כסאות למול פניהם של כל הנוכחים, וסכמו ביניהם שהאחד יאמר את כל השאלות של תוספות במסכת בבא קמא, והשני יאמר לעמתו את כל התרוצים...

וכך התנהלה ביניהם השיחה במשך שעה ארכה. זה מצטט שאלה וזה משיב תשובה, זה מביא ראיה והשני מביא את הראיה הבאה. כך דלגו מתוספות לתוספות עד סוף המסכת, לעיניהם המשתאות והמאשרות של המשתתפים... המשג הזה כבר הובא בראשונים. 'שמחת פורים' בזמנם היתה, שהיו שואלים שאלה הלכתית, כלם היו מתאמצים לפתר אותה בכה ובכה, וכך היתה מתרבת השמחה - שמחה של תורה. זו היתה צורת שמחת הפורים בימים ההם!

כך ראיתי מובא בספר 'שבלי הלקט', שכתב כי בישיבתו של בעל ה'תרומת הדשן' רצו לשמח בפורים, והיו שואלים חידות בדברי תורה והלכה. הוא מעתיק שם את אחת השאלות המעניינות שנשאלו שם.

זה היה הרשם והזכרונות שנתרו משמחת הפורים; השגות אחרות לגמרי, משגים מרוממים של שמחה!

*

אבי מורי שליט"א אף תאר באזני את בקרו של אחד מימי הפורים בביתו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל. לאחר תפלת שחרית הזמין ה'חזון איש' את

אלא, באר רבי יוסף, בודאי באה הגמרא ללמד כאן משהו עמק יותר. לכל חג וחג יש את הנטיעה שלו: פסח הוא נטיעה של אמונה, שבועות הוא נטיעה של אהבת התורה, ראש השנה הוא נטיעה של יראת שמים ופחד הדין, יום הכפורים הוא נטיעה של כפרת עוונות, וסוכות הוא נטיעה של אהבת הבורא אליו, אהבה שמגיעה לשיאה ביום שמחת תורה, בו אנו לא רוצים להפריד מאבינו מלכנו.

רבי למד אותנו שפורים הוא עת נטיעה של שמחה! לא די לשמח עם הנס שהיה בעבר, אלא יש לדעת כי להערכת התורה ולשמחה של מצוה - יכול האדם לזכות בפורים!

כשנוטעים באדמה, אין מיד תוצאות בשטח. הנטיעה היא רק השלב ההתחלתי. גם בפורים כך: נוטעים שמחה של מצוה, שמחה של רוממות, ואת הזרעים שלה קוצרים במשך שאר ימות השנה. אותה נטיעה של התרוממות תשאיר את חותמה והשפעתה לכל ימות השנה, על ידי שמחה אמיתית מדברים רוחניים.

זוהי העבודה שלנו בימי הפורים - להרחיב את הלב ואת הדעת לאפיקים רוחניים. כך נמחה את שיטתו ודרכו של עמלק, שנסה לקרר ולצנן אותנו מעבודת השם. כשאנו נתרומם ונתעלה מהבלי הזמן, זו תהיה התשובה המוחצת כנגדו וכנגד שיטתו.

*

כשעוסקים בנושא זה, מן ההכרח להזהיר מפני הליצנות העלולה לחדר בחג הפורים. היצר הרע מנסה להכשיל אותנו דוקא בדבר הנורא הזה, שכנגדו תקן עצם החג.

הגאון רבי שלמה שמשון קרליץ זצ"ל, אב"ד פתח תקוה, ספר כי בהיותו בחור השתתף בסעדת הפורים במעונו של מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל'.

בחורים רבים הגיעו לחג את חג הפורים במחצת רבם. אחד הבחורים, שהיה עלוי נפלא, אמר את כל הפרק הראשון בגטין בחרוזים, ואז החל משמיע 'פורים תורה': נאמר בפסוק (שמות יז, יא) "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל". וקשה, איך הרים משה ידו; הרי אמרו בסנהדרין (נח, ב) "המגביה ידו על חברו, אף על פי שלא הכהו, נקרא רשע"?

עוד המלים על שפתיו, קם רבי ברוך בער ממקומו ומחה כנגדו בנחרצות: "ליצנות, ניט ביי מיר אין שטוב (- ליצנות, לא אצלי בבית)!"... ולא הסתפק רבי ברוך בער במחאה, אלא עמד וגרשו מביתו: "לאיזה בעל-בית אין ששה כסאות", התאונן החפץ חיים נסים באמרה חריפה משמו של מרנא ה'חפץ חיים' זצ"ל.

הנה על הפסוק "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק", מפרש רש"י הקדוש: "נשבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כלו, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם". הרב רבי רפאל וולף שליט"א, נאמן ביתו של מרן ראש הישיבה, הגאון רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל, מספר כי יש תחת ידו העתק ממכתב של מרן ראש הישיבה זצ"ל, אותו שגר לדודו, מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל. בתוך הדברים כותב הרב שך כך:

"שמעתי מהגאון הצדיק בעל 'חפץ חיים' שליט"א דבור אחד, ומראין הדברים איך הוא רחוק מאתנו, ועד לאיזה מדרגה הגיע... "שפעם אחת קרא אליו את הרב רבי משה קינשיכער מראדין, ושאל אותו מדוע אנחנו מחרישין, הרי אין כבוד שמים בעולם כי אין הכסא שלם ואין שמו שלם. "ואמר לו בזה הלשון: וועלכע בעל הבית האט ניט קיין זעקסט שטולען - אונד דער מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, האט ניט קיין איין שטול אגאנצען!..."

ובתרגום לעברית: איזה 'בעל הבית' אין לו לפחות ששה כסאות, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אין לו כסא אחד שלם!... ומסים שם הרב שך ש'הדברים חודרים מאד! הגאון רבי מאיר צימרוט שליט"א, מספר כי אחיו שאל פעם את מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, מדוע אינו 'מפרגן' לעצמו כסא עם משענת נורמאלית ורגילה. השיב לו הרב שטיינמן בחדות: להקדוש ברוך הוא אין כסא שלם, ואני אשב על כסא עם משענת".

היה בזה רגע של גילוי לב, וחשיפת סוד מדוע אינו ישוב על כסא שלם... אכן עלינו לקחת את הדברים ללבנו ולזכור כי הקדוש ברוך הוא מצפה שנתקרב אליו ונלחם בקרירות העמלקית המונעת אותנו מלעבדו כראוי! (מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא' פרשת בשלח)

מרב התרגשות התעלף הבחור. העירו אותו, והוא חזר על המשפט בצעקה, ושוב נפל על הרצפה מעלף. כך ארע שלש או ארבע פעמים, עד שהכניסו אותו לחדר צדדי, שם נרגע מעט ורוחו שבה אליו.

רבי גרשון אמר אז בהתפעלות, שהוא נוכח לראות מה מתחולל בתוך הפנימיות של בן ישראל. כאשר יהודי מגיע לידי שמחה, נפרץ באחת הסכר ורגשי הקדש וההתרוממות הנמצאים עמק בלבו מוצאים את דרכם החוצה. למרות השבר והיגון שאותו יהודי עטוף בהם לאחר כל מה שפקד אותו, כשהשמחה פורצת - היא פורצת עם שלהבת אש י-ה, המבעבעת ללא הרף בלבו של היהודי!

*

מצד אמי מורתי ע"ה, אנו מיחסים כצאצאיו של הגאון רבי אליקים געטשליק שלוינגר זצ"ל, מנהיג בית המדרש הגדול בהמבורג ומגדולי חסידי אשכנז.

רבי געטשליק נמנה על תלמידיו של הגאון הגדול בדורו, רבי יעקב עטלינגר זצ"ל, בעל ה'ערוך לנר'. ישנן תשובות של ה'ערוך לנר' הממענות אליו, שם הוא מכנה אותו בתאר 'מיושבי בית המדרש'. הוא גם מזכירו במכתבים בסוף ספרו על מסכת יבמות. רבי געטשליק הביע את רצונו להורות לצאצאיו שלא להשתכר בפורים. ומדוע - משום שבעקבות השכרות בפורים, נודעה גדלותו העצומה בתורה; ומעשה שהיה כך היה: במשך כל עתות השנה היה רבי געטשליק יושב ספון בפנתו והוגה בשקידה עצומה בתורה ללא הרף; אך עדין לא היה ידוע ברבים ההקף העצום במכמני התורה בם הוא שולט. שנה אחת ביום הפורים, כאשר 'נכנס יין', נצל רבו בעל ה'ערוך לנר' את העת לבדק את ידיעותיו בש"ס ופוסקים ו'להוציא סוד'. ואכן, התלמיד לא החטיא בשום תשובה!

למחרת פורים, כשפג הימנו היין, נגש אליו רבו והציע לו לשמש כמורה הוראה ודין במקום. כשנסה רבי געטשליק להתחמק ולומר "איך יש לי שיכות לזה", גלה לו רבו מה ארע עמו בפורים...

מספר במשפחה, כי כאשר נשאל על כל משנה שהיא בכל הש"ס, היה אומר את כל לשון המשנה עם פרוש הברטנורא והתוספות יום טוב בעל פה! מאז אותו המעשה, היו משחרים לפתחו עם שאלות שונות בעניני תורה והלכה, ולא יכול היה להתחמק כפי שנהג עד מקרה זה. לכן הזהיר את צאצאיו כי אם אינם מעניינים שידוע עליהם כי הם תלמידי חכמים - שלא יעזו להשתכר!... זוהי שמחה של פורים! שמחה שמביאה בכנפיה התעלות למשגי רוממות. זוהי למעשה התועלת של פורים, כנגד שפלות הדעת והפחיתות שבקש עמלק להחדיר בנו.

"רבי, נטיעה של שמחה נטע"

חדוש נפלא אמר הגאון רבי יוסף רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל' לצעירים, אחיו הצעיר של מרן הגאון רבישמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז':

חז"ל מספרים (מגלה ה, א) שרבי נטע נטיעה בפורים. הגמרא שם שואלת כיצד נטע רבי בפורים שאסור במלאכה, ומתרצת "רבי, נטיעה של שמחה נטע".

תמה רבי יוסף על דברי הגמרא: רבי הקדוש, נשיא ישראל, שהיה ידוע בעשירותו הגדולה, ומן הסתם נתן לשער שבאו כל העניים לקבל ממנו מתנת יד בפורים - לא מצא זמן מתאים יותר לנטע עץ חוץ מעצומו של יום הפורים? אתמהה!

כשהתעורר ועמד ליטול ידיו בשחרית, החל לומר 'מודה אני'. רבי יחזקאל אינו ממלמל מבלי להרהר, ומתחיל להתבונן: 'על מה בעצם אני מודה? הרי הוגליתי מביתי, נזרקתי מעירי, נענשתי על לא עוול בכפי...'

ליהודים ניתנה מתנה יקרת ערך כדי להתמודד עם החיים ודאגותיהם. אי אפשר למשש אותה בידיים אך היא מורגשת היטב, וניתנת למימוש מייד. קוראים למתנה הזו 'אמונה'

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"הודעני נא את דרכך ודעך" (שמות ל"ג, י"ג)

מהלך החיים שלנו, סובב סביב רשימה ארוכה של נושאים ומטלות העומדים על סדר היום. משפחה, שאיפות, לימודים, עבודה, בריאות, פרנסה, ועוד ועוד. מכלול שלם של נושאים ועניינים העומדים לפתחו של כל יהודי מדי יום, כשאליהם מתלווה תחושת דאגה תמידית...

לכולנו יש דאגות. מה יהיה עם הכלכלה ומה יהיה עם הביטחון, מי מבטיח שההסעה תגיע בזמן, וכיצד נדע שהבן שלנו מתגבר על הקשיים הלימודיים. התמודדויות הגורמות לחשש הזוחל ומחלחל, קונה שביתה ועשוי לגרום לאיבוד שליטה - כי באמת לא הכל הולך כמו שרוצים, ולא פעם נערמים קשיים חדשים ולא צפויים, בנוסף על אלה הצפויים מתחילה...

ליהודים ניתנה מתנה יקרת ערך כדי להתמודד עם החיים ודאגותיהם. אי אפשר למשש אותה בידיים, אך היא מורגשת היטב, וניתנת למימוש מייד. קוראים למתנה הזו 'אמונה'. האמונה נותנת לנו כוחות, האמונה מעניקה לנו יכולות, חשיבה על בסיס האמונה נותנת לנו את הכלים והיכולות לשרוד ולהתמודד, להתאמץ ולהצליח. האמונה היא עיקרון יסוד ברור ביהדות, שאנו מאמינים כי יש בורא לעולם, שמנהל ומנהיג ומכוון וקובע את כל המתרחש בו בכל רגע. מתנת האמונה שייכת לכל יהודי, בכל גיל ומצב. האמונה לא ניתנה רק ליהודים חשובים או עובדי השם מופלגים. ההיפך הוא הנכון - הרי כל יהודי, גם מי שלא התחנך על אדני התורה, ימצא עצמו ברגעים קשים זועק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", תוך מסירות נפש על האמונה, הוא מתחבר לאביו שבשמים, מאמין עד כלות הנפש כי בורא עולם חי וקיים!

השגרה עשויה להשכיח את העובדה הברורה הזו, החיים בעידן טכנולוגי ואוטומטי, מלא במוסכמות שונות ועמוס בטרדות ודאגות, עשויים לגרום לחשיבה כי העולם מתנהל כמעט מעצמו, ישנה שגרה פעילה, וקשה לחוש ולהיזכר כי אבא שבשמיים מנווט ומנהל את כל הקורה סביבנו... אך אם נתבונן ונשקיע בכך מחשבה ותשומת לב, נגלה את נוכחותו של בורא עולם חיה וקיימת במעמקי הלב, ונגרום לאמונה בו להיות נוכחת, פעילה ומובילה בתוך שגרת היום שלנו. אז, נהיה רגועים ושלווים בהרבה, לא נחוש כי כל קושי יוצר טענות ותלונות, לא נראה בכל התמודדות מין חוסר מזל אישי, כי אנחנו כבר יודעים שזה באמת לא תלוי בנו...

כל העוצמות שלנו ניתנו לנו במתנת חינוך מידי הקדוש ברוך הוא, הוא הנותן חיים ומעניק עצה ותבונה, הוא המכוון, המניע והקובע, הוא לבדו יקבע את תוצאת הטיפול הרפואי, ההצלחה במבחן, הקבלה לעבודה וגם האם הבנק יסגור עלי את הדלת ברגע האחרון... את הכל הוא מנהל. רק הוא! אנחנו מסתובבים כאן, פועלים ככל יכולתנו בכוחות די דלים, שגם אותם קיבלנו רק ממנו כדי שנשתדל ונעשה את שלנו, כי כך צוינו לעשות. אבל למעשה, רק הוא קובע, רק הוא מכריע, רק הוא מנהל. וכיון שהוא האבא הטוב שלנו - גם אין ספק שכל מה שהוא קובע ומניע זה לטובתנו, אם נבין למה, וגם אם לא!

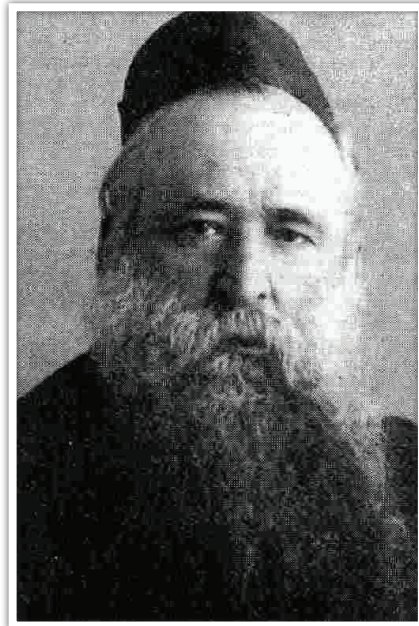
חלק נרחב מפרשת השבוע, עוסק בחטא העגל הידוע. לרגע נדמה כי העולם מאבד שליטה. משה רבינו - נביא השם - איננו, השעות נוקפות, וגם השטן הטרדן אינו נח... אבל דווקא בשעות קשות, כשהעתיד חשוך והאופק אפל, דווקא אז ניתנה ליהודי מתנת האמונה, להתחזק ולהאמין שיש בורא לעולם, ולכל דבר יש סיבה ותכלית, שבני אנוש קרוצי חומר לעולם לא יוכלו להבינו, והן המכוונות וקובעות את תוכנית הבריאה האלוקית.

יהודי מאמין, יש לו עמוד איתן להישען עליו, הוא אף פעם לא לבד. הוא יודע שכל מה שעובר עליו מתוכנן לפרוטרוט, וכפי שיש סיבה - יש לה מסובב, והוא יודע ומבין ועושה הכל לטובתו. אין פלא כי הוא מסוגל להחזיק מעמד, אין חידוש בכך שהוא לא נשבר - הרי הוא מאמין, הוא יודע שיש

סיבה והכל בעצם בסדר, הוא רק עדיין לא רואה למה וכיצד! אני מאמין באמונה שלימה וגם אתה, וכולנו. יש בורא לעולם, יש לנו על מי להישען - רק על אבינו שבשמים!

מכתב מצמרר במרפסת

שעת ערב מוקדמת, בבית משפחת כהן בבית שמש. לא מכבר שמעה האם את הבשורה המרה, כי הנוראה שבמחלות מקננת בגופה. הכאבים הולכים וגוברים, הייסורים הפכו לדבר שבשגרה, אך דווקא בזמן הקשה ביותר, מתגלה האמונה במלוא יפעתה, נוסכת כוחות ונוטעת עוצמה. לרגע אין שם מחשבה 'למה דווקא אני', לרגע אין פקפוק 'מדוע דווקא אנחנו'. ההיפך, עוסקים בלמשש את נוכחות הקדוש ברוך הוא בעולם, בחיפוש אחרי הנקודות המשמחות בתוך המנהרה האפלה. עם כל הקושי, התאזרה האם בגבורה להתחזק באמונה, ולהנחיל לילדיה ערכי נצח, למנף את התקופה הקשה לחיזוק באמונה, להפוך את הימים הכאובים למוארים ומאירים באור האמונה. הן זו ההזדמנות הטובה ביותר להנחיל לילדיה את האמונה, את ההבנה שיש בורא עולם המשגיח עלינו בטובו ודואג לטובתנו ולמענו, וכך יצא לדרך מבצע 'הסיפור היומי'.

האם היתה הראשונה שהכריזה: "היום הייתי אצל הרופא וחששתי מאד מהטיפול, אבל לבסוף בורא עולם עזר לי והקל עליי, וזה לא כאב לי כל כך כמו שחששתי... הרגשתי שהאייבישטער היה אתי בתוך חדר הרופא!", אמרה בהתרגשות והוסיפה:

"היכן הרגשתי אתם את הקדוש ברוך הוא היום?" אחת הבנות השיבה מיד: "הלכתי ברחוב, וראיתי לפניי כלב גדול ומפחיד מאוד. רעדתי ממש, ואז הרגשתי איך הקדוש ברוך הוא מורה לכלב להסתובב לצד השני ולהתרחק ממני". "שימחת אותי!", הודתה לה האם בחום, והחלה להקשיב לסיפור של בת החמש, שהעידה בלשונה המתקתקה: "אני ממש הרגשתי, באמת, איך האייבישטער עוזר לי!". כך בת הארבע, כך בת העשר. כל יום, כל ילד, הגיע הביתה בשמחה ופיו מספר סיפור של אמונה, כיצד חש היום את יד השם הדואגת לו, כיצד ראה בחוש כי בורא עולם אתו. מכל הסיפורים יחדיו עלתה הצהרה במנגינה אחידה: "ה' הוא האלוקים..."

כשאמא מלווה את הילדים למיטה, מתלווה לחיך עוד תובנה משמעותית לחיים. "גם היום הרגשתי: יש בורא עולם בעולם, אין עוד מלבדו!". היה זה בכ"ו באדר א' תשע"ד. ביקור הרופאים בבוקר היה קצר ותכליתי, בעל מסקנה עגומה במיוחד. "תקרא לילדים לבוא להיפרד מאמא", אמרו הרופאים לבעלה, יבלחט"א ידידנו הר"ר שלמה כהן שליט"א, "שיספיקו לומר לה שלום..." באותו יום הגיעו הקטנים לביקור אחרון, ביקור מרגש של פרידה מאם אהובה, מלא בדמעות אך מלא גם בכוחות של אמונה. ביום המחרת היו אמורות לבוא הבנות הגדולות, אלא שנטרפה השעה, והיה חשש כי הביקור כבר לא יוכל להתקיים...

המשך בעמוד הבא <<<

כשהיהודי חי את חייו מתוך אמונה בוערת, ויודע באופן בהיר ונהיר שבורא עולם אתו בכל מצב, ואבא שבשמים רוצה בטובתו למרות כל קושי, הוא לא מתבלבל, הוא לא נשבר, הוא בוודאי לא מתייאש. הוא מלא באמונה, אפוף בחיזוק, ובטוח שיצליח להתמודד, כי אבא אתו!

מזל טוב משולש?

אל ביתו של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל, רב הקהילה החרדית באופקים, הגיע אברך יקר, וכבר בכניסתו ניכר כי הוא שרוי בכאב גדול. אך ניתנה לו רשות הדיבור, והוא מיהר לספר על כך שהוא נשוי כבר כמה שנים וטרם זכה לישועה, ביתו עודנו ריק מצהלות ילדים עליזים... 'כבר ניסינו כל כך הרבה דברים ועדיין לא נושענו', אמר האברך, 'לא נותר לי אלא לפנות לכבוד הרב...'

הרב האזין בקשב רב, והציע לו בחום: 'הבה ניכנס לרכב וניסע למקום שקט', הציע, 'בוא נדבר על זה קצת...' בדרכם, החל הרב משוחח עם האברך: 'ראה נא. אתה בא אלי לבקש את עזרתי, בנושא שאין לי כל יכולת לעזור לך. הבה נחשוב מי כן יכול לעזור לך...'

האברך הנהן, והרב המשיך: 'המצב נראה לך אבוד, אבל הוא לא באמת אבוד, כי בניגוד אלי, יש כן מישהו שיכול לעזור לך. הרי יש לך אבא שבשמים, יש לך על מי לסמוך, יש לך על מי להישען, הלא מפתח של חיה בידי, רק בידיו!'

עודם מדברים, והנה הגיע הרכב ליעדו. 'אני מחכה לך פה, לא בורח לשום מקום...' אמר הרב פינקוס בחיך רחב, 'צא לסיבוב, ותחשוב על כל מה שקורה סביבך. תראה כמה דברים טובים יש לך, תראה כמה חלקים מחייך מתנהלים כשורה, ותחשוב מי ברא את אלה, מי נתן לי את כל זה...'

הרב עצר לרגע, מאפשר לשומעו לחרוט את הדברים בזכרונו. אחר כך הוסיף והדריך: 'תתבונן שיש לך אבא, תפנים עמוק לתוך הלב שיש בשמי מעל בורא עולם, נתן ומחיה, קובע ומכריע. אני יודע שאתה מאמין שהוא קיים, אבל כדאי להתבונן שוב ולהפנים שהוא נתן לך את הנסיון הזה להיות חשוך בנים, והוא רואה וחי ומרגיש את כאבך כי עמך הוא בצרתך. כשתרגיש שהפנתם זאת על כלות הנפש, פשוט תדבר אתו כפי שמדברים עם אבא, ותבקש שיושיע אותך...'

האברך יצא, והרים עיניים אל על. למעלה משעה התבונן: 'הלא זכיתי בסך הכל לחיים טובים - אני בריא! יש לי משפחה! אני מתפרנס בכבוד! הן כל זה לא קרה מעצמו, אבא שבשמים! אתה נתת לי את כל זה בטובך! אתה לצידי כל ימי חיי, אתה גידלת ורוממת אותי, נתת לי את כל מה שיש לי. אנא, אבא, בטובך! היפלא ממך לזכותי בשלישיה? אנא, זכני להסיר מעלי גם דאגה זו, ופקדני בפקודת ישועה ורחמים!'

האברך חזר אל הרב כשחיך על שפתיו ועיניו לחות מדמעות. 'זכית להרגיש קרבת אלוקים', אמר הרב, 'זכית להפנים כי אבא שבשמים איתך, והוא נתן לך את הנסיון ויעזור לך להתמודד אתו בהצלחה, וגם ייקח אותך ממך בבוא העת, בעזרת השם בקרוב!'

פחות משנה חלפה, פחות משנה! עד שמקהלה של שלושה עוללים רכים, 'זימרו' בבכי שאין מתוק ממנו בחדר הלידה. 'מזל טוב כפול ומשולש!', אמרו הכל להורים המאושרים שזכו לחבוק שני בנים ובת, 'רק נחת, רק נחת, תזכו לגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים!' איחלו מכל הלב...

ביום ראשון, י"ב אדר א' תשע"ו, נערכה חתונה מרגשת במיוחד באולמי 'ארמונות וולף' בירושלים. הכלה היתה הבת שנולדה באותה ישועה פלאית, והאב - המחוחן המאושר הוא שהעיד באוזני באי השמחה על הסיפור במלואו. כיצד הפנמה והתחברות לאבא שבשמים יצרה ישועה, איך תפילה באמונה יוקדת הובילה לשמחה משולשת, הנמשכת בחתונה הנוכחית... את הסיפור שמענו מהמגיד משרים הר"ג רבי אליעזר יוטקובסקי שליט"א,

היא יצאה למרפסת, מלווה בבעלה, מבקשת לשאוף אויר צח. 'אולי תכתבי להן מכתב פרידה?' הציע, 'אם כבר בלתי אפשרי לעשות פגישת פרידה, אולי כדאי שתכתבי להן כמה שורות שיזכרו אותך?'

אפילו דף ראוי לשמו לא היה בסביבה, וכהרף עין נקנה בקיוסק הקטן שבכניסה פנקס קטן. דפים מועטים, שורות צפופות, ריקות ונמוכות קומה, אולי לא הצורה הכי מתאימה בה תכתוב אמא שורות פרידה מילדיה בידיעה ברורה כי לא תראה אותם יותר לעולם, וזו צוואתה האחרונה אליהם...

היא לקחה את העט בידה, חשבה רגע בודד, והחלה לכתוב במרץ. למכתב הזה לא היו טיטות, לא קדמו לו הכנות, לא נערכה התייעצות לפניו. הוא אותנטי לחלוטין, נכתב מתוך הלב, מבטא בעט את התחושות והכוחות רוויי האמונה שהיו בה, עד הרגע האחרון ועד בכלל.

היא לא נדרשה לכתוב ולמחוק, לא ביקשה להצטעעע בלשונה. מטבעות של אש יוקדת אמונה היא חורטת על השורות, העט נע במרץ, חורט בהן בקולמוס של דם, טובע בהן מבועים של אמונה. זהו מכתב שנכתב בדקות ספורות, אך ההתבוננות בשורות ובמה שביניהן מטעינת כוחות ונוטעת עוצמות גם למצבים הקשים ביותר, כי הוא מלא בפנינים ומרגליות מלאות חיזוק ואמונה, שהבליחו מתהומות הרגשות רגע לפני הפרידה: 'לבנותי היקרות לי מאוד, כל אחת ואחת בלבי קשורה ואהובה.

היום הרופאה אמרה לי 'להכין' את המשפחה. חשבתי לעצמי שגם ביהדות יש הכנה. הכנה למצוה, הכנה לשבת, הכנה לכל דבר, כי כשמתכוננים זה מצליח יותר ומצליחים לתפוס הרבה. בכלל כל שהותנו בעולם הזה, היא הכנה לחיי נצח.

וזה מה שאני מרגישה. זה שאנחנו נמצאות פה רק לצורך הכנה לחיים הנצחיים, והעולם הזה הוא פרוזדור שצריך לנצל אותו לעיקר, לנצח.

וזה מה שניסיתי להנחיל לכן כל החיים, לחיות בשמחה כל הזמן, בכל רגע ובכל מצב, עם אמונה איתנה בבורא העולם שהוא מקור הטוב ואין עוד אבא רחום וטוב בשמים והוא מקור הרחמים וכל מה שהוא עושה לנו, הכל זה רק טוב!!!

תצורנה קשר אישי אתו - עם הרבוננו של עולם, תדברנה אליי כדבר איש אל רעהו, בקשנה הכל, תאהבנה אותו אהבת עולם. יחד עם זאת, אנו לא מתייאשים!!!

אנחנו ממשיכות לקוות ולהתפלל בלי הפסקה. ה' יכול לעשות הכל בן רגע! היד ה' תקצר?

מחכה מאוד לחזור הביתה בקרוב בריאה ושלימה, מפרסמת יחד איתכן את הניסים הגלויים! שלכן באהבה רבה, מאמ'.

כך מסתיים לו מכתב הפרידה המרגש, כך הוא נגמר. עשר שעות אחרי כתיבתו כבר הסתלקה כותבת השורות לשיבה של מעלה, אך המכתב מעיד על האמונה היוקדת עד הרגע שאחרי האחרון, מתוך הבנה והפנמה שבורא עולם מכוון ומסדר את הכל ויכול לעשות הכל, ועושה עבורנו את הטוב ביותר גם אם זה להיפרד מאמא צעירה...

בעוד מספר ימים, ימלאו שנתיים לפטירתה של האשה החשובה הזו, מרת שרה שאשא ע"ה ב"ר דוד צבי ז"ל כהן, שנפטרה בכ"ז אדר א' תשע"ד, ויהיו הדברים לעילוי נשמתה.

כי החיים שלנו מלאי אתגרים והתמודדויות, קשים ומורכבים מאוד לפעמים, מלאי מהמורות ומצוקות. אבל אם אדם מחזיק חזק בעמוד האמונה, אם הוא מרגיש מחובר ומקושר בכל רגע לבורא עולם, אם הוא חש כיצד 'גם שם ידך תנחני' ובורא עולם אתו בכל מצב ובכל זמן - הוא נמצא בעולם קל בהרבה, החיים שלו מוארים באור אחר גם בעומק האפלה.

הקשיים אותם קשיים, אך הם הופכים לאפשריים, לעבירים. גם לכתוב מכתב מלא באמונה ושמחה רגע לפני הסוף המר - זו משימה אפשרית כשכל החיים מתנהלים מתוך תחושה קיימת וניתנת למישוש כי בורא עולם כאן לצידי, תומך בי והולך אתי גם עכשיו, עם כל הקושי ולמרות כל הכאב!

עם אמונה יוקדת, עם קשר תמידי חי ורציף עם הקדוש ברוך הוא, עם הבנה כי בכל מצב יש מישהו מלמעלה שמוביל ומכוון, מנהיג ומשגיח - אפשר גם אפשר לעבור את כל החיים בשמחה, באושר, ברוגע, בשלווה ובנחת. כי כל הקשיים מלווים בביטחון שוטף, יש להם יד מכוונת ומדריכה הרוצה רק בטובתנו, ולכל דבר בעולם יש סיבה מוצדקת ללא צל של ספק!

היא לקחה את העט בידה, חשבה רגע בודד, והחלה לכתוב במרץ. למכתב הזה לא היו טיטות, לא קדמו לו הכנות, לא נערכה התייעצות לפניו. הוא אותנטי לחלוטין, נכתב מתוך הלב מבטא בעט את התחושות והכוחות רוויי האמונה שהיו בה

זאת בעין יפה, ובשנת תר"צ נשפט בעוון מרד ונשלח לעבודות פרך בסיביר הרחוקה והקפואה. בחלק מהזמן נאסר בצינוק קטן וצפוף, שם שהה בתנאי אסתטיקה ירודים להחריד ובלי כל יכולת לחשוב אפילו בדברי תורה. באחד הימים, כשהתעורר ועמד ליטול ידיו בשחרית, החל לומר 'מודה אני כמנהגו של כל יהודי מדי בוקר. רבי יחזקאל אינו ממלמל מבלי להרהר, ומתחיל להתבונן: 'על מה בעצם אני מודה? הרי הוגלתי מביתי, נזרקתי מעירי, נענשתי על לא עוול בכפי. אני יושב בצינוק נורא ומצחין, ואפילו להרהר בדברי תורה או להתפלל אסור כאן. על מה אני מודה?' הוא מוסיף להרהר תוך כדי אמירת המילים 'שהחזרת בי נשמתי בחמלה', ועדין אין פיתרון לשאלה המנקרת בו. ואז אמר את צמד המילים החותמות 'רבה אמונתך', ומיד ניצת זיק בעיניו. 'אה, על זה אני מודה, בוודאי, פשיטא שיש להודות על כל גרם אמונה שיש בי, ועל אחת כמה וכמה ש'רבה אמונתך' - שאני מצוייד בכמויות גדולות של אמונה... אני מודה על המתנה שקיבלתי להיות יהודי מאמין, על כך אני מודה!' הרהר, ויצא בריקוד ב'מרחבי' הצינוק הצפוף...

הבה נשמח, נודה ונעריך: יש לנו את היכולת להאמין, להתחבר, להישען, להרגיש שיש לנו אבא שבשמים, יש לנו על מי לסמוך! אשרינו מה טוב חלקנו, שאנו יהודים מאמינים בני מאמינים!

מתוך הספר 'פניני פרשת השבוע' הרב קובלסקי

המכיר את הפרטים מקרוב. אך עבורנו נותר המסר חי ומפעפע, בווער ומאיר: הקשיים שלנו בעולם הזה, אינם טעות או מקרה בעלמא. הם נועדו לגרום לנו לפקוח עיניים ולשאת אותן אל על, להביט ולהבין ולהתבונן כי אבא שבשמים מנהל את העולם הזה ברחמיו, בורא עולם מכוון מה קורה כאן, הקדוש ברוך הוא יוצר את כל המתרחש סביבנו, מסיבות טובות מאוד שלא תמיד אנחנו יכולים להבין... אנחנו יכולים להקל על עצמנו, אם נבין זאת, אם נפנים את זה עמוק אל תוך הלב. אם האמונה תיקוד בנו ביתר שאת, הכאב הנלווה לנסיון יפחת, כי ההבנה שלנו שהנסיון לא מקרה אלא מכוון תסייע לנו לעבור אותו בשלום, לצלוח את הקושי במינימום כאב. האמונה גם מגדילה מאוד את הסיכוי להיושע, פותחת עבורנו את הדלתות למעלה. כשנבין שאבא שבשמים שלח לנו את הנסיון הזה - נוכל לדבר אליו, נוכל לבקש ממנו, נוכל לפעול אצלו ישועות גדולות מהמצוקות המעיקות עלינו. האמונה מאירה לנו את החיים באור בוהק, ולא פעם גם פותרת ומאירה את חיינו לנצח נצחים!

'טייערע אידן, הארציגע אידן, האט'ס אמונה האט'ס אמונה אין בורא כל עולמים!' (יהודים יקרים ולבביים! התחזקו באמונה בבורא כל עולמים!)

ריקוד בצינוק

היה זה בשנת תרפ"ח. הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, הגיש בקשה להשתחרר מרוסיה הנצורה ולעלות לארץ ישראל, אך השלטונות לא ראו

אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע וכו', ופשוט כי תכלית השמחה הוא להגיע על ידה לאהבת השם ולקבלת התורה מאהבה, וכן הביא הביאור הלכה סימן תרצ"ה מדברי המאירי "שלא נצטוו" על שמחה של הוללות ושל שטות, אלא בשמחה של תענוג, שיגיע מתוכה לאהבת השם יתברך, והודאה על הניסים שעשה לנו".

אבל יש שבאים מתוך השמחה לקלות ראש ופריקת עול, וצריכים לדעת מה שכתב הביאור הלכה בשם חיי אדם כי "היודע בעצמו שיזלזל אז במצוה מן המצוות בנטילת ידיים וברכה וברכת המזון או שלא יתפלל מנחה או מעריב או שינהג קלות ראש מוטב שלא ישתכר וכל מעשיו יהיו לשם שמים", היינו שאם יש חשש ששמחת פורים תגרום איזה זלזול ופריקת עול במשהו, יצא שכרו בהפסדו, ואין על זה שכר, רק הפסד, ולדאבוננו הרבה מהציבור נכשלים בזה.

והנה ימי הפורים נועדו להרבות באהבה ואחוה, אבל יש כאלה שלהיפך, בפורים מתירים לעצמם לפגוע במי שיש להם חשבון איתו, ועושים ליצנות או אונאת דברים, על ידי "עיתון קיר" וכיוצא בזה. צריכים לדעת שאין לזה שום היתר! וכבר דיברתי על זה הרבה פעמים וסיפרתי עובדות על אלו שעשו דברים כאלו בפורים, אפילו מעשים שאינם חמורים כל כך, אבל היה איזה זלזול בבין אדם לחברו, ולבסוף נענשו בעונשים משונים שלא כדרך הטבע. עיקרם של ימי הפורים הוא תורה ומידות טובות, וזו הזכות הגדולה לכל אחד ואחד, שנוכה באמת להתחזק בתורה ובמידות טובות. תחילת השמחה היא באדר, וממשיכים אחר כך בניסן, כמו שכתב רש"י בתענית (כט, א) משנכנס אדר - ימי ניסים היו לישראל פורים ופסח, חודש ניסן הוא גם זמן של שמחה, שהיו בו ניסים, ולאחר מכן באים ימי הספירה שהם זמן של חיזוק והכנה לקבלת התורה.

יהי רצון שנזכה כולנו להתחזק בכל הדברים הצריכים חיזוק.

ומאחר שימי הפורים הם זמן קבלת התורה מאהבה, לכן בימים אלו יש להרבות באהבה ואחוה בין איש לרעהו, כיון שלצורך התורה צריכים מידות טובות, ולכן יחד עם מה שקיימו וקיבלו את התורה מאהבה, תיקנו גם משלוח מנות ומתנות לאביונים לחיזוק המידות הטובות, והרגל נעשה טבע, כשעושים מעשים טובים מתוך מידות טובות זה מחזק את המידות הטובות. זה הכלל, כשאדם עושה מעשה טוב מתוך אהבת המעשה הטוב מתחזקת בו המידה הזאת, וככל שעושה יותר מעשים טובים, נעשה יותר ויותר טוב.

וזו היא עצה להצלחה בתורה, כדי לזכות שתהא קבלת התורה מאהבה צריכים מידות טובות, שלא יהיו לאדם דרישות, וירגיש שלא מגיע לו כלום, ויוותר לאחרים, ויאהב כל אחד ואחד, אלו הן מידות טובות הנצרכות לקבלת התורה מאהבה.

ההנהגה בפורים

והנה כתוב בספרים כי השפעת המועדות חוזרת בכל שנה ושנה, שאפשר לזכות שוב למעלות שהיו באותו הזמן, ובימי הפורים שקיבלו את התורה מאהבה, זהו זמן המסוגל, שיכולים לזכות בו לתורה מאהבה, וצריכים לנצל את הזמן המסוגל לזה.

וב"ה בשנים האחרונות בהרבה ממקומות התורה קובעים סדרי לימוד בפורים, אפילו אברכים בעלי משפחה, ושמעתי שגם בחוץ לארץ יש מקומות שלומדים סדרים שלמים בפורים, בלילה וביום, ועל ידי זה רואים ישועות! אנשים שזקוקים לישועה זוכים לישועה בזכות לימוד התורה בפורים, זוהי המעלה של תורה בפורים.

כמובן שצריכים גם לקיים מצוות היום, וצריך להיות בשמחה ובמצב רוח טוב, שהתמדת התורה תהיה מתוך אהבת הבריות ומידות טובות, ושלא יהיה על חשבון מישהו אחר, שבני המשפחה לא יסבלו מזה, וגם הם ירגישו אווירה שמחה בפורים.

ועוד יש לדעת בענין שמחת פורים, הנה אמרו חז"ל (מגילה ז', ב') חייב

(מתוך עלון 'דרכי החיזוק', תשע"ז)

חדש בקו השיעורים של 'דרשו':

שני שיעורים יומיים באידיש

• לפי סדר 'הדף היומי בהלכה' •

077-2222-666 או 4992* - שלוחה 1/3

לפני מספר שנים הייתי בצאנו בנתניה עם הילדים שלי, והמתנתי לאדמו"ר בצאתו מבית המדרש. כשעבר על ידי, הצבעתי על ילדי ואמרתי לרבי שהם בני הנינים של הרב חיים געלב. פניו של הרבי אורו. הוא התרגש מאוד

סיפורים מקורות חייו של גבאי הצדקה המיתולוגי בארה"ב, הרה"צ רבי חיים געלב זצ"ל על מסירות נפשו למען מצוות הצדקה, לא רק בימי הפורים

יעקב א. לוסטיגמן

הגיעה למצב שבו היא היתה בסכנת סגירה, מספר הנין הרב יכנס. "מהנהלת הישיבה פנו אליו ושאלו אם הוא יוכל לסייע. סבא כיתת רגליו עד שמצא יהודי עשיר שהלווה לו סכום עתק, אותו מיהר להעביר להנהלת הישיבה בלייקווד, ולאחר מכן במשך מספר שנים היה מקבץ מעות במסירות נפש, כדי להחזיר את ההלוואה, עד הפרוטה האחרונה. כך היה עם ישיבת לייקווד, כך היה עם ישיבת 'תורה ודעת', וכך היה עם ישיבות, תלמודי תורה ומוסדות רבים אחרים.

"הוא היה תורם רבות גם למשפחות עניות. ליתומים, אלמנות וסתם ליהודים קשי יום. מספרים עליו, כשהכיר בעניי בן טובים שיהיה בוש לקחת ממנו כספי צדקה, היה עוקב אחריו בבית הכנסת, וכשהיה תולה את מעילו בחדר הכניסה, היה סבא ממתין קמעה עד שיכנס העני אל תוך בית הכנסת, ומשלשל לכיס מעילו סכום הגון.

"אבל מעל הכל היתה לו אהבה עצומה לרבי ה'שפע חיים' מצאנו. הוא היה מתבטל אליו ועשה כל שביכולתו כדי לסייע לרבי במימון הפעילות הענפה של מוסדותיו. סכומים אדירים גויסו על ידו להקמת הישיבה בנתניה, להקמת התלמוד תורה וכן להקמת בית החולים לניאדו. הוא היה מגייס עוד ועוד כספים, ללא הפוגה.

"לפני מספר שנים הייתי בצאנו בנתניה עם הילדים שלי, והמתנתי לאדמו"ר בצאתו מבית המדרש. כשעבר על ידי הצבעתי על ילדי ואמרתי לרבי שהם בני הנינים של הרב חיים געלב. פניו של הרבי אורו. הוא התרגש מאוד, ובמשך מספר דקות סיפר לי על גודל מפעלותיו של הסבא ר' חיים געלב: "הסבא שלך תרם אלפים, אלפים רבים למוסדות צאנו", אמר לי אז הרבי. "הוא היה נותן עוד ועוד, לא שבע מעולם מהנתינה. אם הייתי רואה אותו עכשיו בין אלפי יהודים, מיד הייתי מזהה אותו. אני רואה שזכה ונכדיו וניניו גדלים בדרך התורה, ויה"ר שיקויים בכס' בגלל אבות תושיע בנים".

עבודת הקודש של ר' חיים געלב לא הסתכמה רק במצות הצדקה שהיתה חשובה לו כל כך עד שמסר עליה את נפשו בפועל ממש. הוא היה משקיע רבות גם בתפילתו, יודעיו ומכיריו מספרים שהיה זועק בכל כוחו בתפילה, היה מתפלל עם כל כוח הכוונה שלו, וגם היה מרבה לעורר בנושא של השתיקה בשעת התפילה, ועל אף שהיה כולו מלא וגדוש בטוב לב, לא היסס לגעור במי שדיברו בשעת התפילה, כפי שכתוב בהלכה שיש לעשות.

"כבוד גדול היה רוחש לתלמידי חכמים", מספר הרב יכנס. "מעניין לציין, שמבחורי ישיבה הוא לא הסכים לקבל סכומי כסף גדולים לצדקה. כשהיה רואה בחור ישיבה שמנסה לתרום לו כסף, היה גוער בו 'ג'וסט א פני...' - רק 'פני' אחד, רק אגורה אחת. ולא היה זה מחזה נדיר שבחורים ניסו לתרום לו, כי הוא היה מאוד אהוב על כולם, ואנשים שמחו לתת לו מכספם, מתוך ידיעה ברורה שהכסף בוודאי ילך למטרות החשובות ביותר והנצרכות ביותר באותה שעה.

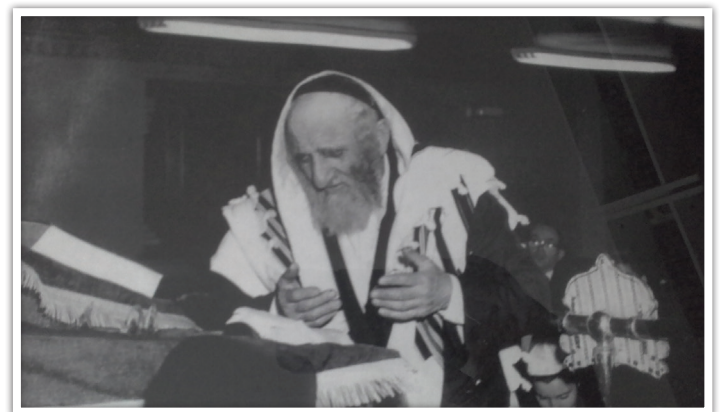
"על אף שגלגל מיליוני דולרים במשך השנים, הוא עצמו היה מתגורר בבית ישן ומטל לפול. אבי מורי, רבי אלתר יכנס שליט"א, מספר שבילדותו ביקש הסבא ממנו, ומנכדים נוספים, לעשות סדר עם הקבלות שקיבל מהמוסדות אליהם העביר את הכספים, והם סידרו ארגזים שלמים מלאים קבלות. אבל מכל הקבלות הללו לא נשאר כלום, כי הסבא ביקש במפורש שלאחר מותו יכניסו את כל הקבלות הללו אל קברו, כדי שאלו יהיו לו סגוריה טובה בשמים. על אף שכל ימיו הקדיש לעבודת ה' בכל מאודו, עדיין היה מלא פחד וחשש מאימת הדין בו יעמוד לאחר פטירתו מהעולם הזה. ואכן בקשתו כובדה, ומהבית הישן והשבור בו התגורר בעולם הזה, הוא צעד לעבר ארמונות הפאר שנבנו עבורו בגן עדן, כשהוא מלווה בקבלות הרבות שהעידו אלפי עדויות על העמל והיגיעה שלו להרבות כבוד שמים, לעזור ולסייע לכל יהודי, ולהעמיד דורות של יהודים יראי ה' ומדקדקים במצוות".

היה זה לפני למעלה מ-120 שנה. אל מעון קודשו של הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא, נכנסה יהודיה ובידה החזיקה את ידו של בנה הקטן. "רבי", אמרה לבעל ה'דברי יחזקאל', "בעלי נסע אל מעבר לים, וכעת חפץ שאצטרף אליו ואתגורר עמו באמריקה. יש לו שם עבודה מסודרת והוא יוכל לפרנס אותנו בכבוד, אבל מה יהא על בני הטהור? כיצד יוכל להחזיק ביהדותו באמריקה אשר רבים חללים הפילה...?"

"נתן הרבי את עיניו הטובות בילד החמד אותו הכיר עוד קודם לכן, לקחו אליו והושיבו על ברכיו באומרו: "אמריקה לא תעשה שום דבר רע לחיים שלו. אמריקה לא תשפיע עליו לרעה כלל וכלל".

* * *

"הילד הזה", מספר הרב שלום יכנס, מפעילי 'דרשו', "הילד הזה היה הסבא רבא שלי, הרה"צ רבי חיים געלב זצוק"ל, שהיה מוכר בארה"ב כיהודי של צורה, וכאדם שהשפיע רבות על מצבה הרוחני של יהדות ניו יורק בפרט, ויהדות ארה"ב בכלל. את הלהט החסידי שירש מהוריו ומרביתו, הטביע

ביהדות אמריקה, את הרטט שאחזו בו לכל דבר שבקדושה הרעיק על כל הסובבים אותו, ורבים בניו יורק ומחוצה לה, זוכרים עדיין זיו את פניו המאירות ואת ההשפעה העצומה שלו עליהם ועל רבים אחרים".

הרב געלב מצא את פרנסתו הדחוקה ממאפיה שהופעלה בעיקר על ידי רעייתו. הוא עצמו לא מצא זמן לעזור לה בניהול העסק ובקידומו. את כל חייו הקדיש למען הכלל, הוא עשה זאת בחן מיוחד, עם חיוך והארת פנים שעדיין זכורה לכל מכריו.

מאז פטירתו של הרב געלב חלפו כבר 35 שנה בקירוב, אך אלפים מילדי ויליאמסבורג של אותן שנים, עוד זוכרים אותו היטב. מדי בוקר הוא היה מגיע לחצר הת"ת, הילדים היו עוצרים את משחקהם, ומאזינים לברכות השחר מפיו, עונים אחריו 'אמן' ולאחר מכן מתכבדים במיני מתיקה שהיה מחלק להם.

קודם לכן, וגם לאחר מכן, היה מסתובב ברחבי העיר, עובר מבית כנסת אחד למשנהו, ומקבץ מעות לצדקה. נוהג היה להחזיק בידו כיפה הפוכה, בה היו מניחים את המטבעות והשטרות. נוהג היה לומר בכל עת "כפר לעמך ישראל" - משחק מילים בעל משמעות כפולה של המילה "כפר", שנשמעת כמו "קאפר", מטבע קטן שהיה נפוץ באותם ימים בארה"ב, שרבים היו תורמים לו מדי יום בסכום זה. וכך היה אוסף "קאפר" ל"קאפר", מקבץ אותם יחדיו לסכומי עתק שהיה מקבץ, ומחלק למטרות שונות.

"היתה תקופה שבה ישיבת לייקווד נקלעה לקשיים גדולים מאוד, וכבר

'האמת שמחירו האמיתי של החפץ אינו אלא סכום פעוט, אין רצוני ליהנות משכר שבת, ולכן שלם לי רק את שווי האמיתי'. 'איש אמת אנוכי' - טען הקונה - 'לא אשנה מדיבורי, כיון שהסכמתי לשלם אף את הסכום המופרז, הרי לך כל הסכום שסיכמנו בעד החפץ'

סייעתא דשמיא לשומרי השבת במסירות נפש

הרב ישראל ליוש

אהדו - בלשון המעטה - את שומרי המצוות, פחדה מהם, והחליטה להסתיר את דבר חזרתה בתשובה. היא שמרה מצוות בסתר, ועשתה ככל אשר יכלה אף לשמור שבת.

שבת אחת נסעו הוריה אל מחוץ לעיר, וביקשו ממנה שתפתח במקומם את בית העסק המשפחתי. לא היתה לה כל ברירה והיא הלכה לשם באונס. ממעמקי לבה הכואב נשאה תפילה לאביה שבשמיים שלא תצטרך לחלל את השבת.

תפילותיה הכנות, שבקעו מן הלב - פעלו, ונפש חיה לא פקדה את החנות כלל. לקראת הערב, בהתקרב שעת סגירת החנות, חשבה הנערה לעצמה: 'הרי כשהורי יחזרו ויראו כי לא מכרתי כלום, בודאי יכעסו עלי ויחשבו שכלל לא פתחתי את החנות, מה אעשה? כיצד אשכנע אותם שהחנות היתה פתוחה, ואיש לא ביקר בה?' עוד היא מהרהרת, נכנס אדם אל החנות וביקש לקנות חפץ קטן שערכו לא רב. כיון שלא רצתה לחלל את השבת, הפריזה במחיר ונקבה בסכום לא הגיוני כלל, בתקווה שהלה יסרב לשלם סכום כה רב על חפץ כה קטן, אך להפתעתה אמר לה כי הוא מאוד צריך את הדבר ומסכים לשלם עליו מחיר כה יקר. משראתה שסכום זה לא מרתיע אותה,

העלתה עוד את המחיר ונקבה בסכום גדול יותר, אך הוא בשלו, החפץ מאוד חשוב לו והוא מסכים לשלם גם את הסכום הזה. וכך נמשכו הדברים, היא מעלה את המחיר והוא מסכים לשלם. כאשר המחיר כבר הרקיע לכדי עשרת מונים משווי האמיתי, אמרה לו: 'המתן עדי שהורי יחזרו, וסגור איתם את העסקה', בכך רצתה לדחות עד צאת השבת.

כאשר יצאה השבת אמרה לו: 'האמת שמחירו האמיתי של החפץ אינו אלא סכום פעוט, אין רצוני ליהנות משכר שבת, ולכן שלם לי רק את שווי האמיתי'. 'איש אמת אנוכי' - טען הקונה - 'לא אשנה מדיבורי, כיון שהסכמתי לשלם אף את הסכום המופרז, הרי לך כל הסכום שסיכמנו בעד החפץ'.

כאשר ראתה הנערה שכה סייעו לה מן השמיים לשמור את השבת, אזרה אומץ, וכאשר הוריה חזרו - סיפרה להם על חזרתה לצור מחצבתה ועל שמירת השבת שלה. כאשר שמעו ההורים שתפילת בתם נענתה, והיא הצליחה לשמור שבת במסירות נפש עילאית כל כך, חזרו אף אם בתשובה והחלו לשמור שבת.

"אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדורותיכם" (שמות לא, יג)

אדם עשיר עמד להשיא את בנו. הכנות רבות קדמו לחתונה, ובכללם גם קניות לרוב, החל בדברים הנצרכים ביותר כמו בגדי חול ובגדי שבת, וכלה בתכשיטים ושאר עניינים שאינם אלא לריבוי פאר והדר. כמנהגם של גברים, האב יקנה לבנו את הכל. עשיר כמוהו לא יחסוך משהו מצרכי בנו.

סדר הקניה ייקבע לפי רוב אהבת האב לבנו. אם הבן גורם לאביו נחת, הולך בדרכו ומכבדו כראוי - אזי תענוג הוא לאביו לקנות לו את כל אשר יחפוץ, אף את הדברים הפחות נצרכים לו, ולכן ימהר לקנות אותם כדי להיטיב עם בנו לפני נישואיו. לעומת זאת, אם האב מקפיד על בנו ובליבו עליו - אזי גם אם בסופו של דבר הוא יקנה לו הכל, כמנהג בעלי בתים חשובים, הוא לא ימהר לקנות לו קודם רק די צרכו. את שעון הזהב ושאר המותרות, יקנה לו בעצלותיים ובכובד לב, רק סמוך ממש לחתונה.

עפ"י משל זה, מבאר ה'בית הלוי' את ההבדל בין פרשתנו לפרשת

ויקהל. בפרשתנו נכתבה מצות השבת אחר שציווה הקב"ה בפרשת תרומה ובפרשת תצוה על הקמת המשכן, ואילו בפרשת ויקהל הקדים לצוות על השבת לפני מלאכת המשכן. הביאור בזה - אומר הבית הלוי - כי ישנם מצוות שהם מוכרחים לאיש הישראלי כמו השבת, שהרי בלעדיה אינו יהודי כלל. אך ישנן מצוות שהן לתוספת קדושה, כמו בית המקדש והקרבנות, שהם רק למעלת וקדושת בני ישראל, שהרי גם כיום שבעוונותינו הרבים אין לנו מקדש וקרבנות - יהדותנו קיימת.

אם כן, קודם מעשה העגל, כאשר היו ישראל חביבים לפני הקב"ה, נכתבה מלאכת המשכן לפני השבת, כמו אותו אב אוהב שקונה לבנו את שעון הזהב לפני הבגדים, אבל אחר חטא העגל, דומים אנו יותר לאב המקפיד על בנו וקונה לו את שעון הזהב בהכרח, לכן ציווה קודם על השבת המוכרחת, ורק לאחריה ציווה על המותרות - המשכן וכליו.

סיפר מרן הרב מבריסק זצ"ל, על נערה שלא חונכה לשמירת תורה ומצוות. לימים הכירה הנערה את בוראה וחזרה בתשובה. בהכירה את הוריה, שלא

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

נעמד רבי חיים שמואלביץ באמצע הרחוב, כשפגזים מתעופפים מכל עבר, ופרץ בבכי למול פניו המיוסרות של הילד הקטן...

בכיו קורע הלב של הגרש"ז אויערבך, שהביא לגילוי המפתיע בארגנטינה והשיחה הסודית שדברו רבי אריה לוי ורעייתו, בחדרו של ילד חולה

הרב בנימין גולד

"זה יתנו... מהצית השקל בשקל הקדש" (שמות ל', י"ג)

טעם נפלא לכך שצויה התורה ליתן דווקא מחצית השקל ולא שקל שלם, מביא החיד"א בשם רבי שלמה אלקבץ: ללמדנו על הערבות של כלל ישראל, שאי אפשר שיאמר איש ישראל, כי יכול הוא לחיות לעצמו בעבודתו את ה' יתברך, וכך יוכל להגיע לשלמות ללא הפרעות וטרדות של אחרים, אלא אדרבא, יש לדעת כי כל אחד מישראל הוא רק חצי כשלעצמו! והאפשרות היחידה להגיע לשלמות היא רק בערבות ושיתוף עם הזולת, בערבות ונשיאת עול עם השני, רק כך יוכל להגיע האדם לשלמות בעבודתו, ללא זה הוא נשאר רק חצי!

הדברים מדויקים להפליא בדברי הפסוק: "זה יתנו... מחצית השקל בשקל הקודש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'". והנה יש כאן כפילויות רבות בפסוק זה: א. מה הוצרך לומר בתחילה "זה יתנו", הרי הפסוק שלפניו

כבר מדבר על החובה לתת - "ונתנו איש כופר נפשו", וא"כ היה צריך מיד לומר "ונתנו איש כופר נפשו" - "מחצית השקל תרומה לה'". ב. מדוע צריך לפרט כמה שווה השקל - "עשרים גרה השקל", ואח"כ לחזור ולומר "מחצית השקל תרומה לה'"? שהתורה תפרט מיד כמה שווה מחצית השקל - "זה יתנו עשרה גרה מחצית השקל תרומה לה'". ג. מדוע צריך לומר "מחצית השקל בשקל הקודש", למה הוזכר כאן השקל השלם? היה די לכתוב "מחצית שקל הקודש". כל זה בא לחזק את יסוד הערבות של כלל ישראל שהביא החיד"א:

"מחצית השקל בשקל הקודש" -

במחצית שקל א"א להגיע לקודש! רק בנשיאה בעול עם השני, אז אפשר להגיע בעבודת ה' לדרגה של 'קודש'.

"עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'" - באה התורה ללמדנו, כי אין ערך למחצית בפני עצמה, מי שחי לבדו בעולמו ללא נשיאה בעול וערבות עם השני, הרי איך ערך מושלם לעבודתו, זה תמיד חצי שחסר בערכו!

"זה יתנו מחצית השקל" - מביא 'בעל הטורים': "זה' מנין י"ב כמנין י"ב שבטם [כמובא בירושלמי שקלים פ"א ה"ג], לומר שכל ישראל צריכים לתת, ואף הכהנים לא יכולים לפטור עצמם מחיוב זה". הרי לנו הדגשת התורה "זה יתנו", שלהגיע לשלמות צריך ערבות של כולם, זו המהות והשלימות של כלל ישראל, להיות ערבים זה לזה.

***

כדי להבין מה זו 'נשיאה בעול עם השני', נביא מעשה מרטיט ממרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר [הובא ב'אוצרות התורה']. מסופר, כי בעיצומה של מלחמת השחרור נולד להגר"ח שמואלביץ בן. בימים אלו היתה סכנה של ממש בהליכה ברחוב ללא מגן ומחסה, אבל ברית המילה התקיימה בבית החולים, כשהפגזים נוחתים מכל עבר ומרעידים את קירות הבית. בדרך לא דרך עשו ר' חיים ובני ביתו את הדרך עד לבית החולים.

כשהסתיימה הברית ורצו לחזור, גברו ההפגזות, ולכן הדרך חזרה נעשתה בריצה, וצריך היה להמתין לנפילתו של הפגז לרוץ ולתפוס מחסה בפתחו של בית, להמתין שוב לנחיתתו של הפגז הבא ושוב למהר ולמצוא מסתור בפתחו של בית אחר.

באחת הפעמים של ההתקדמות שבין פגז לפגז, הבחין ר' חיים בפתחו של אחד הבתים בילד, שהיה חבוש בידי וברגליו, וים של צער ומכאוב נסוך על

פנו המיוסרות. ר' חיים נעצר כך באמצע הרחוב והחל בוכה, בן משפחה שלווה אותו, זעק לעברו למהר ולתפוס מחסה מפני הפגז שעומד ליפול, ואולם ר' חיים לא מסוגל היה למוש ממקומו, והמשיך להתבונן בילד הסובל כשהוא בוכה וממרר על כאבו, בהיותו הוא עצמו נתון בסכנה.

לאחר זמן מה המשיך ר' חיים במנוסתו מפני הפגזים, וכשהגיעו למחסה הסביר לבן משפחתו, מדוע לא יכול היה לזוז ממקומו בראותו את צערו של הילד. הוא הסביר ואמר, "סכלים חושבים ש'שלא את בעול' פירושו רק לעזור לשני, וכאשר אדם נפצע וכבר חבשו אותו בידי וברגליו, ומעתה מסוגל כבר לעשות הכל בכוחות עצמו, כבר אין במה לעזור לו. לא ולא!", אמר ר' חיים, "נכון שלעזור לו פיזית א"א, אבל מה עם 'נשיאה בעול'? אפשר ואפשר לעזור לו - להתחלק עמו בכאבו!". זה נקרא לחיות את הזולת! זוהי שלמות של ערבות!

***

מעשה נפלא נוסף, סיפר הגר"א נבנצל שליט"א, רבה של העיר העתיקה: בישיבה לבעלי תשובה היו בחור ובחורה שעמדו להינשא, וכבר שלחו הזמנות לחתונה. והנה מספר ימים לפני החתונה, סיפרה הכלה כבדרך אגב, שבעבר היתה נשואה לגוי מסוים בארגנטינה.

הידיעה נפלה כרעם ביום בהיר על ראש החתן, משום שהיה כהן, וכידוע אשה שחייתה עם פסול חיתון אסורה לכהן. מה עושים? הרי ההזמנות כבר נשלחו וההורים כבר הגיעו מחו"ל?

אמר רבו של הבחור: "בוא נלך לרב שלמה זלמן אויערבך, אולי ימצא פתרון". כשהגיעו לביתו הייתה השעה אחר חצות הלילה, אבל משום דחיפות העניין העזו לעלות לביתו. למזלם האור עדיין דלק. הרב יצא מחדרו ושמע את כל המעשה. מובן שהתשובה הכואבת הייתה ברורה, הזוג לא יכול להתחתן על פי ההלכה!

ואז התרחש דבר נורא, באותו רגע פרץ מרן הרב אויערבך זצ"ל בבכי קורע לב, שפשוט אי אפשר היה לעמוד מולו. הוא המשיך ובכה ללא הרף. הנוכחים הרגישו נבוכים על הצער העצום שגרמו לראש הישיבה, ולא ידעו את נפשם. אחר זמן מה יצאו את הבית ברגשות מעורבים של צער על המצב, אבל בעידוד שקבלו מההשתתפות הכנה של מרן הגרש"ז זצ"ל במצבם. לא יאומן מה זו דרגה של 'נשיאה בעול', להרגיש כאילו זה הצער שלי.

אבל צערו של מרן הגרש"ז לא היה לחינם. סוף המעשה היה מפתיע עד מאד: אם על פי ההיגיון ההלכתי לא מצא הרב פתרון לבעיית בני הזוג, הרי שבלבו הרחום ובנשיאתו בעול עם צערם, הביא את הפתרון! הדמעות של הרב קרעו שערי שמים, והישועה הגיעה לאותו הזוג! למחרת הגיע יהודי מארגנטינה שהכיר את הזוג, וכששמע על הבעיה שהתעוררה, סיפר שהוא מכיר היטב את הגוי שהיה בקשר עם הבחורה בחו"ל, והוא בוודאות אינו גוי אלא יהודי, המעלים יהדותו...

***

דרגת הנשיאה בעול של רבי אריה לוי זצ"ל - היתה מן המפורסמות. לא אחת היה ר' אריה משתהה שעות ארוכות ליד מיטתו של ילד חולה. אחד המלמדים בחדר של ת"ת 'עץ חיים' סיפר, כי בנו חלה קשות. "לילה אחד היינו מרותקים ליד מיטת חוליו עד אחר חצות. הדבר השפיע עלינו קשות, הן מבחינה נפשית והן גופנית. הדבר נודע לרבי אריה זצ"ל, והנה למחרת הופיע בפתח ביתנו ר' אריה בלוי ורעייתו ואמר לנו: 'לכו לישון ואנו נהיה עם בנכם!'. כמובן שסירבנו לכך בתוקף, ואז הוסיף ר' אריה ואמר: 'הבינו! יש לי דברים חשובים ודחופים שאני חייב לשוחח עליהם עם רעייתך, אולם איני יכול לעשות זאת בביתנו, מאחר וילדינו הקטנים מצויים בחדרנו, ואיננו רוצים שהם יאזינו למה שאנו מדברים'..."

מפליא ומרומם!

היכן נמצא המעיין שנקרא 'רגליים'?

”וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח לָךְ סָמִים נֹטֶף וְשִׁחֵלְתָּ (ל'לד)

בברייתא של פטום הקטורת נאמר (כריתות ו.) שמביאים יין קפריסין כדי לשרות בו את הציפורן שתהא עזה,

ואמנם מי רגליים יכולים לגרום לציפורן להיות יותר עזה, אלא כיון שעשיית הקטורת נעשית בעזרה, אין מכניסין מי רגליים לעזרה מפני הכבוד.

ובכל בו (סי' לח ד"ה ואלו הן) מביא את הפירוש הרגיל ש'מי רגליים' הוא כפשוטו, וכתב שיש חולקים על זה משום שאי אפשר לומר ש'מי רגלים' זה

ממש, שלא עלה על לב אדם

לשרות בהן סמני הקטורת,

אלא ש'מי רגלים' הוא מעיין

אחד הוא ששמו 'רגלים' (עין

רוגל סמוך לירושלים הנזכר

ביהושע טו, ז שמואל ב' יז, ז).

ובבאר היטב (או"ח סי' קלב

סק"ח) הביא את דברי הכל בו,

וכתב שאם נאמר שזה מעיין,

א"כ מה שנאמר שאין מכניסין

אותו לעזרה מפני הכבוד, הוא

משום שלאותו מעיין יש שם

של ביזיון .

ובס' באר שבע (כריתות ו.)

ד"ה והלא) השיג על הפירוש

שזה מעיין, וכתב וז"ל: אלו

המפרשים ירדו אל מעיין שלא היה ולא נברא לשאוב מים חיים והעלו בידם מי רגלים וחלילה לפרש כן כי שיבוש גדול וטעות גמור הוא מכח סברא ומכח

גמרא,

מכח סברא, שכיון שהמים עצמם הם לא מים רעים, איזה העדר כבוד יש

מכח השם של 'מי רגלים',

ומביא שם גם ראיות מגמרא בזבחים (צה.) ובנידה (סג.) שמשמע שזה מי

רגליים ממש,

וכתב שם עוד שיש הבדל בין הגירסא שבגמ' בכריתות לבין הירושלמי, שבגמ'

בכריתות מובא רק שאין מכניסין מי רגליים לעזרה, אמנם בירושלמי (יומא

פ"ד ה"ה) מובא שאין מכניסין ריח רע לעזרה מפני הכבוד, מזה שכתוב 'ריח

רע', רואים שהכוונה למי רגליים ממש,

וסיים, לכן אני אומר כל המפרש בענין אחר טועה, ומהפך אלקים חיים.

אולם בברכי יוסף (לחיד"א או"ח סי' קלב סעי' ח) הביא את דברי האורחות

חיים (פי' על פטום הקטורת אות יב) שכתב גם שזה מעיין ששמו מי רגליים,

והמים ריחן עז, ואינו כבוד להביאו לעזרה.

ולפי"ז דחה החיד"א את ראיית הבאר שבע מהירושלמי שזה מי רגליים ממש,

דאפשר לומר שגם כוונת הירושלמי למעיין.

מהו המטבע בתורה שהיה 24 קרט?

”וְהָיָה כָּל הַעֲבֵר עַל הַפְּקָדִים מַחְצִית הַשְּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ” (לויג)

בתורה כתוב שמטבע השקל מכיל בתוכו עשרים גרה, וכתב רש"י ש'גרה' הוא לשון מעה.

ובאבן עזרא כתב ש'גרה' הוא גרגיר של עץ החרוב, ומטבע ה'שקל' היה במשקל עשרים גרגירי חרוב. וכ"כ היראים (סי' ק"מ [שנג]) שמעתי

שעשרים גרה הם עשרים גרעיני חרובין, ונקראו על שם שהבהמות גרות אותם, וכסף משקל העשרים גרעינים הוא השקל, והוא דבר מועט.

והנה בימי בית שני הוסיפו על המטבעות שהיו בימי משה במדבר כמס"כ בתוס' במנחות (עז. ד"ה והשקל עשרין גרה), וכל שקל היה במשקל כ"ד

גרה, דהיינו כ"ד גרגירי חרוב.

ישנה מידת מישקל הנקראת קרט - שהיא יחידת משקל באבני חן ושווה בדיק ל-200 מיליגרם. מקור השם הוא בזרע פרי עץ החרוב (ביוונית

κεράτιον - קרטיון) ששימש בימי קדם לשקילת אבני החן. השימוש בזרעי החרוב כיחידת משקל נוצר, כיוון שפעם חשבו שלכל זרעי עץ

החרוב, בכל פרי, יש אותו משקל בדיק. בפועל שונים הזרעים במשקלם כמו זרעים אחרים אך כיוון שהם שטוחים, קשה להבחין בזרעים חריגים

בגודלם.

ולפי פירושו של האבן עזרא ש'גרה' הוא גרגיר החרוב, נמצא א"כ שכבר בתורה נמצאו מקור למשקל

ה'קרט',

מה שמעניין שלפי"ז

מצאנו אף רמז לענין ה-24

קרט, כי יש האומרים

שמטבע היווני סולידוס,

היה ה"דולר" של התקופה

הביזנטית, הוא היה מטבע

יציב וחזק ששימש לעריכת

עסקאות במקומות רבים

בעולם. הסולידוס היה

מטבע זהב טהור שמשקלו

24 קרט, כלומר משקל של

24 זירעוני חרובים.

לפי פירוש האבן עזרא,

ה'שקל' שהיה בימי בית שני לאחר ההוספה, אף הוא היה 24 קרט.

בתקופה מאוחרת יותר אימצו את יחידת המידה קרט כדי למדוד את דרגת טוהרו של הזהב, כיום יש למושג קרט שתי משמעויות שונות,

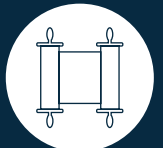
האחת יחידת מידה למדידת משקל של אבני חן, והאחרת יחידת מידה למדידת דרגת הטהור של זהב,

כאשר אומרים שתכשיט עשוי 24 קראט זהב, מתכוונים שהוא עשוי

זהב טהור, כלומר % 99.9 זהב . .

- מה רמז ה' למשה כשהראה לו קשר של תפילין?
- מדוע נצטוו ישראל לתת מחצית השקל ולא שקל שלם?
- מהי המעלה של חכמת הלב?
- מדוע נצטוונו להוסיף לקטורת את ה'חלבנה' שריחה רע?

השאלות
בפרשת
השבוע

האם מותר להחזיק בבית בובה בדמות של אדם בצורה שלימה?

מוסכת עבודה זרה מג:

דנו הפוסקים, האם מותר להחזיק בבית בובה בדמות של אדם בצורה שלימה.

הנה בע"ז (מג): מבואר, שיש איסור תורה לעשות דמויות של שמיים שבשמיים, ופרצוף אדם נאסר לעשותו מן התורה.

איסור נוסף: שגם כשאחרים עשו צורה בולטת, אסור להחזיקה ולהשהותה ברשותו משום חשד, שלא יחשבו שזו עבודה זרה.

לפי זה יוצא, שאסור להשהות בובה משום חשד, ואסור מן התורה לעשותה, כגון אם נתפרקו מן הבובה יד או רגל ומחברן, יש בזה איסור תורה של עשיית פרצוף אדם.

אמנם יש לבאר בזה כמה פרטי הלכה שדנו הפוסקים:

א. שיטת הרא"ש היא רק בצורת אדם שלימה בכל איברייה, אבל ראש לבד או גוף בלא ראש - אין איסור עשייה ולא שהייה, והובא

בשו"ע (סי' קמ"א ס"ז) וכתב ע"ז הרמ"א שכן נוהגים. אכן הש"ך כתב שהסמ"ג אוסר והמחמיר תבוא עליו ברכה, והפ"ת הביא שהשל"ה כתב שאין לנהוג כן.

ב. כתב הש"ך (ס"ק כ"ה) שדווקא צורה שלימה אסור, אבל אם עושה ציור בולט של צד אחד של אדם - מותר, כיון שרואים רק חצי גוף ואין זו צורה שלימה.

ג. בעניין איסור שהיה משום חשד, כתב ה'חכמת אדם' (כלל פ"ה), שכיוון שבזמן הזה לא רגילים לעבוד לבובות, מותר להשהות דאין בזה חשד, ומכל שכן אם סימא עין אחת מהצורה.

ד. כתב ב'חוט שני' (פסח), שמי שיש לו בובה שלימה, לכתחילה יפגום בה פגימה הניכרת באף או בעין, ומ"מ אין לגעור באלה המשהים צורות אלו, כיון שה'חכמת אדם' ביאר שבזמנינו אין חשד, אבל ראוי להחמיר ולפגום בה פגימה הניכרת, וב'חכמת אדם' עצמו רואים שסובר שעדיף לסמא עין אחת.

עתה נבאר כמה הלכות למעשה:

א. אסור מן התורה לעשות צורת אדם בולטת.

ב. אסור לעשות בובת שלג או צורת אדם מפלסטלינה בצורה מושלמת, ויש שאוסרים כשעושה את כל הגוף, גם אם אין את איברי הפנים, יעוי' 'שאלת יעב"ץ' ח"א סי' ק"ע.

ג. כתב ה'חוט שני' שאין לקנות צורות אלו ממפעל יהודי, שכן עוברים באיסור ייצור בובות אלו, והקונה הוא מסייע ידי עוברי עבירה. ויש להוסיף שיש להיזהר מלרכוש מניות בחברות שמייצרות צורות אלו, שבכך נעשה שותף ביצירת הבובות, מלבד איסורי ריבית שמצויים בזה.

ד. מי שיש לו צורת פנים בלי כל הגוף, מעיקר הדין מותר ולכתחילה יש להחמיר.

ה. אסור להשהות בביתו צורה או בובה שכבר עשויה, ובזמננו החכמ"א מיקל, אך לכתחילה יפגום בעין או בחוטם.

ו. כמו כן יש להיזהר בלבישת מסכה בפורים שלא תהיה צורת פנים מושלמת.

ז. בובה שנתפרקה לה יד - אסור להחזירה מן התורה, ואם פגם בעין או בחוטם מותר (שבט הלוי ח"ז סי' קל"ד).

<< המשך מעמוד 11 | פנינים וסיפורים מהגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א

פעם אחת כשהייתי בבני ברק, נכנסתי אצל מרן הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי שליט"א, להתברך ולהשתעשע עמו בדברי תורה.

הגר"ח אמר שהוא כבר ראה כמה גליונות מגליוני "נועם שיח", וגם ראה שם את הסיפורים על אביו מרן הגה"ק הסטייפלר ז"ל, ונהנה מאוד, וברך אותי בחמימות גדולה.

בטרם צאתי, שאלתי אם אוכל לקבל ממנו את הגארט'ל שלו (כידוע שהגר"ח מתפלל עם גארט'ל), ואתן לו את הגארט'ל שלי תחתיו (ובדרך אגב, פעם שאלו את הגר"ח אם יש ענין ללבוש חפץ של צדיק, ואם יש לזה מקור - והשיב דיש מקור לזה בירושלמי (מס' נדרים פ"ט, ה"א) מהא דמקלו של רבי מאיר היתה בידי עיי"ש)

הגאון רבי חיים שליט"א לקח מידי את הגארט'ל שנתתי לו, ושאל אותי "זה בשבילי?" ואמרתי לו שכן, ואמר לי "יישר כח", והגביה אותו למעלה, ואח"כ הניח אותו על שולחנו בין חפציו.

אח"כ בירך אותי הגר"ח בברכות לרוב ברוב חיבה. כשראני שאני עדיין עומד שם, שאלני, "אה, אתם רוצים את הגארט'ל שלי?" - והרים את הגארט'ל שנתתי לו, ואמר לי "זהו שלי - הנה קחו את זה במתנה"...

* * *

לאחר זמן שלחתי מכתב להגאון רבי חיים שליט"א ושאלתי אם הענין המבואר בירושלמי הא דוקא בחפץ שהשתמש בו הצדיק או לא - וכתב לי שיתכן שגם אם לא השתמש בו, ורק היה שייך לו, אז גם יש בו הסגולה... (נועם שיח תצוה - זכור תשע"ז, בהוצאת מכון אפריון לשלמה)

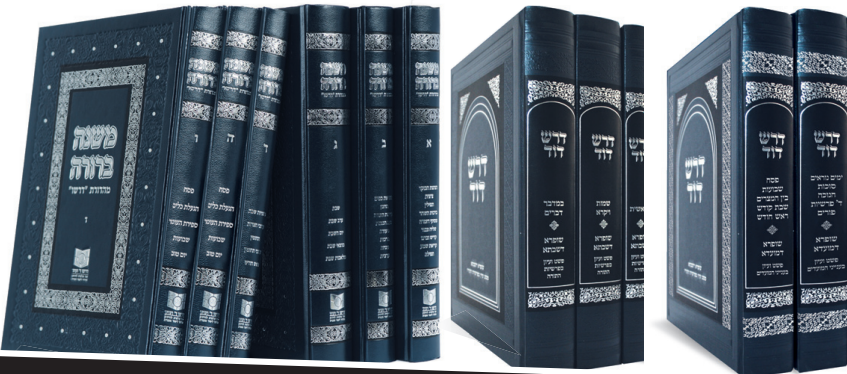
מהכולל קצת באיחור - הוא מתנצל בפני אשתו ואומר "סליחה שאיחרת קצת, פשוט האריכו בלימוד ככולל" ... ואשתו אומרת "לא נורא העיקר שחזרת כבר, ובין כך ארוחת הערב עדיין לא מוכנה, ואין לך מה להתנצל" ... ושוב עונה האברך, "זה בסדר - מתי שהאוכל יא מוכן אשמח בזה" ...

הוא מחכה ומחכה עד שסבלנותו כבר פוקעת, וכאשר התבשיל כבר מוכן, והוא מתיישב ומתחיל לאכול, הוא מצפה שהמאכל יהיה מתובל יפה יפה - אך אבוי - הוא מעווה את פיו ואינו יודע מה לעשות - יש בתוכו מלח עד אין סוף והיא שואלת "האם האוכל שלי טוב?" והוא משיב "זה אחד בעולם!" ושוב שואלת "האם האוכל שלי כמו של אמך?" והוא אומר "מעולם לא עשתה אמי אוכל כזה" ...

אח"כ כשעובר עוד זמן, והם נעשים יותר "היימיש" - הוא מגיע הביתה ושוב באיחור כדרכו, והיא שואלת אותו "מה קרה?" - למה מאוחר - כזה שלימזל אתה - כל פעם אתה מאחר?! ... והוא עונה בכעס "בשביל מה אני צריך להתאמץ להגיע הביתה בזמן - בשביל האוכל שאת מכינה בלי טעם ובלי ריח?! ... והיא משיבה עונה לעומתו "כך אתה אומר על האוכל שעבדתי קשה והכנתי את זה?! ... עד שידיים מורמות, והסירים מתחילים לנוע מהכא להתם ומהתם להכא ...

ולכן אומרים "קול חתן וקול כלה" - שאותו קול שהיה אחרי החתונה של החתן והכלה - כזה קול ישאר בין שניהם כל ימי חייהם - אותו קול עדין ויפה וסולח ישאר תמיד בלי שום בעיות...

* * *

בחר לך מתנה

מתנה בשווי 320 ש"ח
מסלול מס' 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים

סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:

סט 'משנה ברורה' מהודר
בהוצאת 'דרשו'

כרטיס להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי
320 ש"ח

ארגון 'אחינו' ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך:

מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של 1.052 ש"ח

ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה הגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

להלן חלק ממגוון האפשרויות:

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

משמחת

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
מסלול מס' 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים

סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

- ס'ט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- גביע יוקרתי מְקַסֵּף
- כף הגשה לעוגה מְקַסֵּף
- סכין לחלות מְקַסֵּף
- 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי
1.052 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
מסלול מס' 5

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים

סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:

- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- גביע יוקרתי מְקַסֵּף
- כף הגשה לעוגה מְקַסֵּף
- סכין לחלות מְקַסֵּף
- 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי
594 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח
מסלול מס' 3

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים

סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:

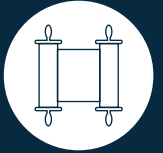
- ס'ט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים
- סכין לחלות מְקַסֵּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי
514 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

האם מותר ללבוש בשבת כמה זוגות גרביים? האם יש איסור 'הוצאה' בכפתורי 'רְזָרְבָה'? והאם מותר לטלטל מגבת רטובה לאחר הטבילה במקווה?

מהלכות 'הוצאה' הנוגעות לביגוד

- מותר לאדם לצאת בשבת לרשות הרבים כשהוא לבוש בבגדים זהים זה על גב זה, כגון כמה חולצות; בין אם עושה כן מפני הקור, ובין אם עושה כן כדי להעביר בגדים ממקום למקום.
- לדעת השולחן ערוך, מותר לחגור בשבת ברשות הרבים שתי חגורות זו על גב זו; ולדעת הרמ"א - אסור. אולם, אם לובש מספר בגדים, מותר לכל הדעות לחגור כל אחד מהם בחגורה נפרדת.
- כפפות נחשבות כבגד, ומעיקר הדין מותר לעטותן בשבת ברשות הרבים; אך יש אוסרים, מחשש שיסיר את הכפפות ברשות הרבים, ויטעה ויטלטלן ארבע אמות. וראוי להחמיר.
- בגד שיש בו 'מתלה', דהיינו לולאה המיועדת לתלות באמצעותה את הבגד, ונקרע בצדו האחד - אם דעתו לתקן את המתלה, אסור ללבוש את הבגד ברשות הרבים, ואם אין דעתו לתקנו מותר ללבושו.
- בגד שתפורים בו כפתורי 'רְזָרְבָה', דהיינו כפתורים המיועדים לשמש כתחליף במקרה שיפול אחד מכפתורי הבגד - יש אומרים שהכפתורים טפלים לבגד, ומותר ללבושו ברשות הרבים; ויש חולקים.
- מי שיש בידו שבר וזקוק למתלה 'משולש' הנתון על הצוואר כדי להחזיק את ידו במאוזן - רשאי לצאת עם המתלה לרשות הרבים.
- יש אומרים שאסור לחבוש בשבת ברשות הרבים כובע שאינו מהודק היטב לראשו, משום שחוששים שהרוח תעף את הכובע מראשו, ובשעת הרמתו יטעה ויטלטלנו ארבע אמות. ומהודק היטב, פירושו שאין בכחה של הרוח המצויה במקום זה ובעונה זו, להגביה את הכובע מעל הראש; וזאת, אף בשעה שהרוח אינה נושבת.
- כובע בעל שוליים ברוחב טפח, העשוי מחומר קשיח, ונועד לצל, כגון 'כובע שמש' וכדומה - אסור לחבושו בשבת משום איסור דרבנן של עשיית 'אהל עראי'.

הטיפול בבגד רטוב בשבת

- בגד רטוב, אסור לסוחטו בשבת, משום איסור 'מלבן', דהיינו שפעולה זו היא חלק מפעולת הכיבוס של הבגד. ומטעם זה אסור גם לנער את הבגד הרטוב כדי להפחית את כמות המים הספוגה בו.
- חכמינו ז"ל אסרו לטלטל בשבת בגד הספוג במים, מחשש שיסחטוהו. ופד שאין מקפידים שלא יהיה ספוג במים, וכגון מטלית ניקוי - אין לחשוש שיסחטוהו, ומותר לטלטלו.
- חכמינו ז"ל גזרו שלא לשטוח בשבת בגד רטוב לייבוש, או לתלותו כדרך שתולים כביסה רטובה בימות החול. וטעם האיסור, מפני 'מראית העין', שלא יחשדוהו שכיבס את הבגד בשבת.
- מי שטבל ורחץ בשבת (באופן המותר, ראה שו"ע שכו), רשאי להתנגב במגבת, ורשאי לטלטל את המגבת לאחר שהתנגב, אף אם היא רטובה לחלוטין.
- הרוחץ או טובל בשבת, וכן הרוחץ את ידיו - אסור לצאת לרשות הרבים כשהמים טופחים על גופו וידיו, כיון שמוציא את המים מרשות היחיד לרשות הרבים, ומטלטל אותם.
- אם נפלו תפילין על הארץ בשבת, חובה להרימן. ויש שהורה במקרה כזה להחליט שחפץ לְשַׁבֵּת במקום שבו נפלו התפילין, כדי שטלטולן יהיה לצורך שימוש במקומן, כדין 'כלי שמלאכתו לאיסור'.